ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى


چاھار دەرۋىش

(داۋامى)

ئا. نىزارى ن. زىيانى

نەشىرگە تەييارلىغۇچى: ئىسراپىل يۈسۈپ

بۇ كەلاملار ئىستىمائىدىن تۆرتۈنچى دەرۋىش جانىغە ئىشق ئوتى شەرارە ئەيلەپ، بىئىختىيار كۆز يولىدىن ئەشكىنى جارى قىلىپ ئۆز باشىغە كېلىپ ئۆتكەن ھەۋادىسات ئەييام جەفاسىنى توتىۋار تەكەللۇم تۈزگەنى

خىرەد بۇلبۇلى چەكتى مۇنداغ نەۋا،
كىرىپ گۇلشەن ئىچرە بولۇپ ماسەۋا.
بار ئېردىكى بىر بىكەس ھەزىن،
جەفا ـ جەۋر تاشىغە بولغان قەرىن.
غەرىبلەرغە مۇنداغ رىۋايەت قىلۇر،
فەلەك سەرگۇزەشتىن ھېكايەت قىلۇر.
دېدى: ئەي خۇدا جوي بىچارەلەر،
ئەسىرۇ زەلىل زار ئەۋۋارەلەر!
ئېرۇرمەن مەزەللەت ئېلى فىرقەسى،
تەنىمغە كېيىپمەن فەنا خىرقەسى.
كى سىزلەرگە ئەيلەي سۆزۈمنى بەيان،
چۇ گۇستاخلىق بىرلە بىر ـ بىر ئەيان.
ئېرۇرمەنكى چىن شەھرى شەھزادەسى،
دېمەي شەھزادەكى مەھزادەسى.
ھەۋادىس جەھاندىن يېتىپ شىددەتى،
ئەمەكدىن بەسى يەتتى شەررىيەتى.
ئىشىت ھالىمىز ئىپتىداسى بۇدۇر،
دېمەي ئېبتىدا ئىنتىھاسى بۇدۇر.
ئاتام شاھ ئېردىكى چىن شەھرىغە،
دېمەي چىنغە كىم بەرر ئىلە بەھرىغە.
ھەممە خەلق ھۇكمىغە مۇنقاد ئېدى،
ئۇلۇس خاتىرى ئەدلىدىن شاھ ئېدى.
يوق ئېردى ۋەلى مەندىن ئۆزگە ۋەلەد،
ئاتاغە مۇزەييەن، ئاناغە سەنەد.
توقۇز ياشغە يەتتى سالىم مېنىڭ،
بۇ ئېركەن ئەجەب بەخت فالىم مېنىڭ.
ئاتامغە يېتىپ چۈنكى ھۇكمى ئەزەل،
سۈمۈردىكى ناچار جامى ئەجەل.
فەنادىن بەقاغە رەۋان بولدى ئول،
گۇلى ھۇسنى يەردە نىھان بولدى ئول.
سەرىرى فەنا ئۈزرە تۇرغان زەمان،
ئاغاسىغە قىلدى ۋەسيەت بەيان.
دېدىكىم: بۇ ئوغلۇم داغى تىفلدۇر،
خىرەدمەندلىقدە بەسى سۇفلدۇر.
يەنە نۇكتەدانلىقدا قايىل ئەمەس،
چۇ شەھلىق سەرىرىغە قابىل ئەمەس.
قىلايىن بۇرادەر نەسھەت ساڭا،
ئەگەر ھەمقەرىن ياۋەر ئولساڭ ماڭا.

مۇرەببى بولۇپ نۇرى دىدەمغە سەن،
چۇ گۈستاخلىق ئەتسە بەرمە شىكەن.
كىچە-كۈندۈز ئانى قىلىپ تەربىيەت،
جەھاندارلىققا قىلىپ تەقۋىيەت.
كى بىر سائەت ئالمە ئانىڭدىن نەزەر،
ھەمە ھالەتىدىن بولۇپ با خەبەر.
قاچان بولسە بالىغ جىگەر پارەئى،
ئانىڭ دەردىغە سەن قىلىپ چارەئى.
كى يەئنى قىزىڭنى ئاڭا ئەقد قىل،
قەۋى تۇت ئىشىڭنى رەسا نەقد قىل.
ئوقۇپ ھەم ئاڭا سىككەئى خۇتبەنى،
بېرىپ تاج تەختۇ بەلەند رۇتبەنى.
جەھانسازلىق كار بارىن قۇرۇپ،
ھەمە مەملىكەت شۇغلىنى تاپشۇرۇپ.
ئۆزۈڭنى ئالىپ خانەئى كۇنجىغە،
ئىبادەت قىلىپ ئۆزنى سال رەنجىغە.
مۇھىق ئەرمەمىش زال ئەلقابغە،
نەچۇككىم سۇفەت خوب ئېرۇر شابغە.
دېدىكىم ھەددىس «سەيىدۇلئەنبىيا،
شەفىئۇلئۇممەم مەسنەد ئەتقىيا.»
بەتەھقىق بۇ دون مىسلى جىيفە ئېرۇر،
يىراق ئول كىشى ئەھلى زىيفە ئېرۇر.
تەلەب قىلغۇچى ئانى بولغاي گۇلاب،
نەجىس خارلىقغە قىلۇر ئىزتىراب.
سەمادىن ھەۋادىس ئاڭا يەتمەسە،
بۇ دەۋلەت قولىدىن ئەگەر كەتمەسە.
فەنا بولسە ئۇغلۇم جەھاندىن ئەگەر،
كى نەسلىڭغە قالغاي بۇ شەھلىغ مەگەر.
چۇ قەرداشى بەردى بۇ يەڭلىغ جەۋاب،
قەبۇل ئەيلەدىم دەپ تۆكۈپ كۆزدىن ئاب.
بۇ ئىشلارنى ئاخىر يەتۈردى فەلەك،
كى شەھلىقدا ئولتۈردى ئاخىر ئەمەك.
يەنە ئەھلى ئەركان شاھىد بولۇپ،
سەردىر ئۆزرە چىقتى چۇ ناھىد بولۇپ.
چۇ شەھلىق بىساتىدا تاپتى قەرار،
ئاچىلدى بۇ نەۋئ غۇنچەئى خەند ۋار.

مۇقەررەر ئەسابىقدا شەھلىق نىگىن،
ھەرەمخانە ئىچرە بولۇپ ھەمنشىن.
ئاتام سۆزلەردىگە ئەمەل قىلمايىن،
ھەمول ۋەئدەنىڭ تەۋرىغە يەتمەيىن.
مېنى قويمادى قەسرىدىن چىققالى،
خەزايىن-دەفايىننى ھەم يىققالى.
بۇ مۇددەت ئارا بولدى ئون تۆرت يىل،
قىلىپ نەچچە قىزلار بىلە قالۇ قىل.
دەمى بولمايىن ئۇلفەت ئوغلان بىلە،
ئۆي ئىچرە يۇرۇپ ئوينادىم جان بىلە.
ۋە لېكىن بۇلاردىن ئەمەك دۇختەرى،
ماڭا نامزەد بولغان ئول مۇشتەرى.
ئانىڭ بىرلە كۆڭلۇم فەرەھناك ئىدى،
يوق ئىرسە كۆڭۈل لالەدەك چاك ئىدى.
قالىپ ئىردى بىر قۇل ئاتامدىن ماڭا،
قىلۇر ئىردى خىزمەت ماڭا بىئەبا.
ئۆزى دىلكەشۇ ھەم سىيەھفام ئىدى،
غۇلام مۇبارەك ئاڭا نام ئىدى.
بەناگەھ ھەرەملەرنى غافىل تاپىپ،
كى تاشقارى چىقتىم ئىشىكنى ئاچىپ.
مۇبارەك قاشىغە بارىپ تېز تۇند،
بۇ ئىشىدىن خەبەر تاپمادى ھېچ جۇند.
قىلۇر ئىردى ئول مېھرىبانلىق ماڭا،
مېنىڭ رىغبەتىم ھەم يۇز ئانچە ئاڭا.
قىلۇر ئىردى ھەسرەت كۆزىدە نەزەر،
ۋەلى سالمايىن خەلق ئارا شۇرۇشەر.
قەزارا كۇنى جىلۇە ساز ئەيلەدىم،
ھەرەم قىزلارى بىرلە باز ئەيلەدىم.
كىلىپ بىر كەنىز سىللى ئۇردى ماڭا،
تولا يىغلادىم دېمەدىم سۆز ئاڭا.
كى چىقتىم بۇ بائىس بىلە تاشقارى،
ھەم ئولدەمدە بارىدىم مۇبارەك ساری.
مېنى كۆردى باستى ئانى كۇھى غەم،
قىلىپ سەيھەلەر سوردى ھالىمنى ھەم.
قۇچاقىغە ئالدى كۆرۈپ بۇ تەئەب،
نېمە بولدى مۇنداغ يىغىڭغە سەبەب؟
مەن ئۆتكەن سۇئۇبەتنى قىلدىم بەيان،

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئىشتتى بۇ سۆزنى مۇبارەك نەھان.
ئول ھەم سىللى ئۇردى بەنا گوشمە،
كى فۇرسەتدە كەلدىم يەنە ھۇشمە.
دېدى: ئەي خىرەد سىز ئوشۇل سائەتى،
ئەرەنلىككە يوقدۇر مۇنىڭ تاقەتى.
دەردغا كى سەن بولساڭ ئېردى خاتۇن،
ۋەيا بولساڭ ئېردى كۆيەرگە ئوتۇن.
سەن ئالان ئېسەڭ ساھىبى تەخت ـ تاج،
ھەمە ئالەم ئەھلى بېرۇرلەر خىراج.
كى يىغلايسە سوقتى مېنى دەپ كەنىز،
نە ئەرلىك مۇڭا بولغاسەن ئەشكرىز.
چىقىپ سەن قاشىمغە دېدىڭ بۇ كەلام،
تەسەۋۋۇرلار ئەتسەم ئىشىڭ تۇرفە خام.
دېدىمكى فىدايىڭ بولاي باشىڭا،
كى تەقسىر ئەمەس چىقسام ئەر قاشىڭا.
يېتىپ رەنج سەندىن بۇ سۆز قىلمادىم،
ھەرەم قىزلاردىن ئەھانەت يېدىم.
مۇبارەك غۇلام دېدى سەردارىغە،
سېنى يەتكۈرەي مەن ئەمەك دارىغە.
كى ھالىڭنى بىلگەي سەبايۇ مەسا،
نەسىھەتلەر ئەيلەپ قىلۇر جابەجا.
بولۇپدۇر مۇھىق تەخت ئىلە تاجغە،
يېتىپدۇر دېبان ئەدل ئەمزاجغە.
ساڭا شاھلىقنىڭ ئىشىن تاپشۇرۇر،
يارانساڭ ئەمەك ھەم باشىن ئىرغاتۇر.
ئالىپ باردى ئاخىر ئەمەك قاشىغە،
تەرەھھۇملار ئەيلەپ مېنى باشىغە.
چىقىپ ئالدىمىزغە قىلىپ سۇرئەتى،
قۇچاغلاپ، ماڭا كۆپ قىلىپ شەفقەتى.
پەشانەمگە سۆيدى مىساس ئەيلەدى،
كى سوڭرە نىسارى لىباس ئەيلەدى.
دېدى: ئەي مۇبارەك بولۇپ خەشمناك،
نە بائىسىدىن ئەتتىڭ مۇنى زەخمناك.
دۇئاغە كۆتەردى مۇبارەك قولىن،
داغى بۇسە ئەيلەپ كى باسقان يولىن.
تەۋازۇئ بىلە قىلدى ئەرزىن ئەدا،
يەنە باشىدىن ئەيتتى سۆزىن ئىبتىدا.
قىزىڭنى بەھۇكمى خۇدايى ئەھەد،
قىلىپ ئېردىڭ ئەۋۋەل مۇڭا نامزەد.
نە كىم باردۇرۇر ھەققى دامادلىق،
سېنىڭ ئىلتىفاتىڭ ئېرۇر شادلىق.
ئەمەك ئەيدى: خاتۇن ئېسە خاھىشىڭ،
مۇنىڭ بىلە تاپقاي سەرەنجام ئىشىڭ.
قەبۇل ئەيلەبان سۆزنى ئول ھۆكمران،
مۇنەججىمنى كەلتۇر، دېدى شۇلزەمان.
ئەۋان باردى ئولدەم مۇنەججىم ساری،
دېدى: دەرمەھەل يۇر شەھىنشەھ ساری.
مۇنەججىم بارى كەلدى ئەيلەپ خىرام،
بۇلەرغە دېدى شەھ بۇ يەڭلىغ كەلام:
خىيالىمدا كەچتى بۇ ئوغلان ئىشى،
كى دامادىم ئولماق ئېرۇر خاھىشى.
قايۇيىل، قايۇ ئاي، قايۇ سائەتى،
كى توي ئەيلەسەم يەتمەگەي ئافەتى.
مونەججىمغە بولدى بۇ سۆزلەر ئەيان،
بۇلار ھەم بۇ سۆزنى دېدى ئولزەمان.
بۇ يىللاردا ئەقرەب قەمەر بۇرجىدا،
يەنە ھەم ئەتارۇد، زۇھەل دۇرجىدا.
قويار بولساڭ ئەرسەن بۇ ئىشغە قەدەم،
كى ئاخىردا يەتمەس دېسەڭ ھېچ نەدەم.
ئۆتۈپ نەچچە يىللار يەنە بەئدە ـ بەئد،
ئەيد كۈنلەردە بولۇر ياخشى سەئد.
ئوشۇل كۈندە قىلساڭ ئىشىڭ ئىبتىدا،
سەرەنجام ئالۇر ئىش ئەلەلئىنتىھا.
سۆزىنى تۇگەتتى ستارە شىناس،
تاغام كۆڭلى ئىچرە قىلىپ كۆپ قىياس.
دېدى: ئەي مۇبارەك، قىلىڭ ئېھتىمام،
يېتۈشسە ھەمول كۇن بولۇر ئىش تەمام.
يانىپ كەلدۇڭ ئاندىن مۇبارەك بىلە،
يېتىپ ئۆيگە لۇتفى تەبارەك بىلە.
ئىكەۋلەن بىر ئۆينىڭ ئىچىدە تۇرۇپ،
ئىچىمدە نە ئوتلار شەرارەت ئۇرۇپ.
مۇبارەككە دېدىم: ئۆيۈڭ ساری يان،

كى خاتۇن ئالۇرمەن ئەمان بولسە جان.
ئىككى ئۇچ كۇن ئۆتتى بۇ ئىش مۇددەتى،
كۆڭۈل خاھىش ئەتتى يەنە لۇئبەتى.
غۇلامنىڭ ئۆيىگە خىرامان قىلىپ،
يېتىشتىمكى ئاندا ھىراسان قىلىپ.
مېنى كۆرگەچ ئوق قىلدى كۆپ سەيھەلەر،
بەسى زارۇ ئەغغان بىلە نەۋھەلەر.
دېدىمكى: نە بائىسدۇرۇر بولغەنىڭ؟
بەيان قىلكى تۇرماي بۇ غەمكىنلىغىڭ.
دېدىكى فەلان كۇن مەجالىس كۇنى،
كى قىقاسغە پۇتتى خەلايىق ئۇنى.
كى ئۆلتۇردى شاھ فەرەس ھەم بەئىر،
سېنى كۆردى ئاندا سەغرۇ كەبىر.
تۇگەشتىكى ئاندىن زىيافەت ئىشى،
قارادى ئۇ يەردە ساڭا كۆپ كىشى.
چۇ قايىللىغىڭنى قىلىپ كۆپ پىسەند،
ھەمە بولدى خۇشھال كۇلۇپ غۇنچە خەند.
كى تەكرىغە ئەيتىپ ھەمە ئەل سەنا،
دېدى: رەھىم ئەيلە مۇڭا رەببەنا.
يېتىپدۇر كەمالىغە سۇلتانىمىز،
ئاتا زادەيۇ خان خاقانىمىز،
ۋە لېكىن تاغاڭ كۆرگەچ ئوق تۇتتى كىن،
گۇمان ئەيلەدى سەلتەنەت شەۋكەتىن.
ئەدەم ئەيلەگەي ئول سېنى دەھرىدىن،
ۋەيا بەدرەقە ئەيلەگەي شەھرىدىن.
ئاچىپ فىتنە بىرلە فەساد ئىشكىنى،
كى بىر ھىيلە بىرلە يوق ئەتكەي سېنى.
ماڭا ئەيتىپ ئېردى ئول ئەسراردىنى،
ئاچىپ پۇلنى كۆمگەن چوڭ ئەنبارىنى:
«كۆتەرگۇنچە ئەي قۇل بۇ پۇللارنى ئال،
ۋە لېكىن خاجەڭغە باربې تىغ سال.
قۇلاق سال سۆزۇمگە ماڭا نەفئ قىل،
بۇ دۇشمەننى مەندىن داغى دەفئ قىل.»
ئېشتتىم بۇ سۆزنى مېنى باستى غەم،
كۆزۇمدىن ئاقىزغان ياشىم بولدى يەم.
ئۆزۇمدىن داغى ۋەھشەتىم كۆپ ئېرۇر،
ھەياتىم نەھالى ئانىڭدىن قۇرۇر.
بۇ شەھ كۆڭلىگە تۇشتى فاسد خىيال،
سېنى ئۆلتۇرۇرنى بىلىپدۇر ھەلال.
ئەگەر ئەتسە زايىئ سېنى ئول تاغاڭ،
ئاڭا شادلىقنىڭ كۇنى ئاتتى تاڭ.
نېدىنكى ئاتاڭنىڭ ئەمەكخارىمەن،
كېڭەش ئىشلارىدا ھەم ئەسرارىمەن.
بۇ سىرنى قىلىپ مەن ساڭا ئاشكار،
قۇلاق سال سۆزۇمگە سەن ئەي شەھسۇۋار.
قىلىپ نەچچە سۆزنى مەنى سادەگە،
ئالىپ باردى باشلاپ يەنە جادەگە.
كى يىغلاپ تۇتۇپمەن بۇ قۇل زەيلىنى،
كى تەفۇز ئەيلەپ ھەمە خەيلىنى.
دېدىم: مەرھەبا ئەي مۇئەللا سەبات،
مېنى قىلغاسەن بۇ بەلادىن نەجات.
ئۇلۇغلارغە تۇشكەن كەبى ھاجەتى،
تەمەللۇقدا تۇردۇم نەچە سائەتى.
قۇلاق سالدى بۇ قۇل مېنىڭ قالىمە،
يېدى رەھىم ئاندىن مېنىڭ ھالىمە.
دېدى قۇل ئوشۇلدەم: غەمىڭ دەفئ ئېتەي،
غەم ئەندۇھ بولسە ئانى دەفئ ئېتەي.
ماڭا سەن كېلىپسەن بەسى ئېھتىياج،
قىلايمەن بۇ ئىشدا دەۋايۇ ئىلاج.
دېدىمكى: بۇ ئىشنىڭ ئىلاجى نېمە؟
بىرۇر مۇژدىغە ھەم خىراجى نېمە؟
دېدى: قوپغىل، ئەمدى مېنىڭ بىرلە بار،
ئاتاڭ زەخمەسىدۇر ساڭا ئول مەزار.
قوپۇپ يولغە كىردىم قىلىپ نالەلەر،
كۆرۈپ كۆزدىن تۆكتۇم بەسى ژالەلەر.
ئاتامنى لەھەددە قويۇلغان زەمان،
قىلىپ ئاندا ئالتۇن، كۇمۇشنى نىھان.
قويۇپ ئېردى ئاندا داغى ئالمايمن،
كىشى ھەم بۇ يەرگە نەزەر سالمايمن.
يەنە ئىگنى بىرلە بارى رەختىنى،
قويۇپ ئېركەن ئاندا ئىگىز تەختىنى.
بۇ ئەشيالاردىغە قىلىپ مەن نەزەر،

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ئاقسۇ ياش كۆزۈمدىن زىمىن بولدى تەر.
غۇلام بەردى تەسكىن، دېدى: يىغلاما،
ئۆتۈپ كەتكەن ئەلگە يۇرەك داغلاما،
تەلەب قىل ئۆزۈڭنى، بۇلارنى ئۇنۇت،
مېنى ئالداغاچ كۆپ، كۆڭۈل تاپتى قۇت.
كېلىپ بىر يېرىنى چۇقۇر كورلادى،
بۇ يەرگە كىرىڭ—دەپ قۇلاق تورلادى.
كىرىپ باقسام ئاندا تۇرار بىر ئىشىك،
ئاڭا قۇفل ئۇرۇپدۇر داغى بار بىتىك.
غۇلام كىيىسىدە ئالىپ ئاچقۇسىن،
ئۆتۈپ كىردى ئۆيگە ئاچىپ ياپقۇسىن.
كى ئاندىن ئۆتۈپ ھەم باسىپ نەچە گام،
قارا ئۆيگە كىرمەك قىلىپ ئېھتىمام.
گۇمان ئەيلەدىمكى: «مېنى فىكر ئىلە،
مۇبادا نەبۇد ئەيلەگەي مىكر ئىلە.»
ئوشۇل ئۆيدە تۇردۇم بولۇپ نا ئىلاج،
ئاڭا يالبارۇرغە بولۇپ ئېھتىياج.
كى ئاندىن باقسام مەن قويى ساريغە،
كۆزۈم تۇشتى ناگەھ بىر ئەنبارىغە.
يارۇغدۇر بۇ ئۆينىڭ ئىچى سۇبھىۋار،
ئەدەددىن تولا خۇملارى ئاندا بار.
ئانىڭ ئاغزىدىن ئاندا غى مەھكەم ئېتىپ،
زەرۇ سىيم خىشتى بىلە بىركىتىپ.
بۇ كىرفىچلەر ئۇزرە تۇرار مەيمۇنى،
زەبەرجەددە تەسۋىر قىلىپدۇر مۇنى.
بۇخۇملار ئىچىدە ئېرۇر ئانچە دۇر،
كى ياقۇت، مەرجان لەئل بىرلە پۇر.
داغى ئۆي ئىچىدە كىچىك ھەۋز بار،
سۇيى خۇش جەۋاھىرلارى سەد ھەزار.
بۇلارنى كۆرۈپمەن تەھەييۇر قىلىپ،
كېچەشتىم دىلىمدا تەسەۋۋۇر قىلىپ:
«بۇ مالنى ئالىپ مەن نە ئەتكۈمدۇرۇر؟
كى ئەۋۋەلسى مەنسەبغە يەتكۈمدۇرۇر.
تاغامغا بېرەيمن بۇلارنى ھەمان،
ئانىڭ ئىلكىدىن مەن تاپاي ھەم ئامان.»
ئۆي ئىچرە مۇبارەك ماڭا باقتى تېز،
قىلاي بىر ھىكايەت ئېشت ئەي تەمىز.
زەبەرجەد سۆزىدىن مۇراد ئولدۇرۇر،
مۇڭا چىن ئىلىنىڭ بارى گولدۇرۇر.
ئېشىتكىل ئاتاڭ نەۋجەۋانلىق چاغى،
ئاڭا مەئدەن ئېرىدى زىمىن تۇپراغى.
پەرىزاد سادىق بىلە دوست ئېدى،
چۇنانچە مۇددەت ئىشى راست ئېدى.
ئىكەۋ بولدى ئامراق بۇ مەزھەر بىلەن،
ئاڭا ھەر يىلى ئەتىر ئەنبەر بىلەن.
ئېبەرۇر ئىدىكىم قىلىپ ھەدىيەلەر،
بېرىپ تۇھفەلەرغە پەرى فەدىيەلەر.
ئوشۇل فەدىيەلەركىم بۇ مەيمۇن ئېرۇر،
زەبەرجەد بىلە نەقش مەۋزۇن ئېرۇر.
بۇ سۇرەتنى مۇندا قويار ئېرىدى ئول،
بولۇپ ئېرىدى مۇنداغ ئىشى قىرق يول.
قويار ئېرىدى ئانى كېلىپ خۇم ئۈزە،
ئىكەۋ ئېرىدى مۇنداغ تەلاتۇم ئۈزە.
چۇ سوردۇم ئاتاڭدىن مۇنىڭ ۋەجھىنى:
«ئەيا شاھى ئالەم كى ئەقلىڭ قانى؟
كى سادىقغە قىلساڭ ئولۇغ تۇھفەلەر،
فىداسىغە بەرسە كىچىك نەرسەلەر.
بۇ يەكلىغ سۇۋەرگە بولۇرسەن رىزا،
نە ماللارنى بەردىڭ ئاڭا ماھىزا.»
ئاتاڭ كۇلدى، دېدى ماڭا ياخشى سۆز،
دېدى: «قول، بۇ يەردە دېگىل سۆزنى تۇز.
بۇ چىن شەھرى ئىچرە ماڭا بار ئىشى،
بىرىڭگە مۇسەخخەر ئېرۇر مىڭ كىشى.»
داغى سادىق ئېمىش قۇلۇڭ ئېھتىمام،
بۇ مەيمۇن تەمام ئولسە كارىڭ تەمام.
تەماسىغە يەتمەي تۇرۇپ مەيمۇنى،
بولۇپ كەچىگە تەبدىل ئاتاڭنىڭ كۇنى.
ئەجەل تىغى كۆكسىن يارا ئەيلەدى،
قەزا ئوتى ھۇسنىن قارا ئەيلەدى.
تەفەككۇر قىلىپ ساقىئى دىلپەزىر،
سەبۇھى كەرەم قىل بولاي مەن ئەسىر.
ئانى نۇش ئىتىپ مەن تەخەييۇل بىلە،
يولۇمنى تاپاي مەن تەئەممۇل بىلە.

شاھزادەنىڭ چىنى قۇلى مۇبارەك بىلە مەلىك سادىق جەن دەكانىغە مەخپى سەپەر ئەزم قىلىپ، يولنىڭ مېھنەتىدىن خۇناب يۇتقانى ۋە ئۇل جەن مەكانىغە يېتىپ، مۇلكى سادىق بىلە مۇلاقات بولۇپ، شاھزادەنىڭ سۆزىنى جان قۇلاقى بىرلە ئاڭلاغانى

قۇلاق سال بۇ سۆزگە ئەيا باخەبەر،
رىۋايەتنى ئانداغ بېرىپدۇر حەبەر.
دېدى چۇن مۇبارەك: مۇبارەك ساڭا،
قىلىپ لۇتف ھەقلەر تەبارەك ساڭا.
خىيالىمغە مۇنداغ تەفەككۇر كېلۇر،
مېنىڭ بىرلە سادىق مەكانىغە يۇر.
كۆرۈشكەن زەمان ئەرز ـ ھالىڭنى دەي،
كېچۇرگەن كۇن ئىلە مەقالىڭنى دەي.
سېنى كۆرسە ياخشى تەكەللۇم قىلۇر،
ئاتاڭنىڭ يۇزىدىن تەرەھمۇم قىلۇر.
ئەتا قىلسە بىزگە ئەگەر مەيمۇنى،
تۇلۇڭ قىلسە تاڭ يوق سەئادەت كۇنى.
مۇبارەككە دېدىم: قىلاي ئىختىيار،
بۇيۇرساڭ نەئىشقە لەيالۇ نەھار.
دېدى: ئەمدى تۇرمە ئۆيۈڭ ساري كەت،
بارۇرغە سەپەرنىڭ ئىشىن راست ئەت.
تاغاڭ بىرلە قىلساڭ ئەگەر مەسلەھەت،
بەزاھىر ئاتادەك قىلۇر مەرھەمەت.
ۋە لېكىن ئىچىدە زەھەر مەۋج ئۇرار،
تەمۇغنىڭ ئۆتىدەك شەرەر مەۋج ئۇرار.
سۆزۈڭنىڭ ھەقىقى ئاڭا ھېچ دېمە،
غىزا بەرسە ئەسلە ئانىڭدىن يېمە.
ۋە لېكىن دېگەيسەن ئاڭا مۇنچە سۆز،
قويارمىزكى سادىق جەنابىغە يۇز.
يەنە ئۆزگە سۆزنى بەيان ئەيلەمە،
ئىشىڭنى نىھان تۇت ئەيان ئەيلەمە.
كى ئامادە ئەيلەپ سەپەر جابدۇغى،
سەپەر دېمەي ئانى سەپەر جابدۇغى.
ئىجازەتكە باردىم ئەمەك داربغە،
دېدى: بار بارۇرسەنكى ھەر سارىغە.
چىقىپ يولغە كىردۈك مەنازىل كېزىپ،
يۇرۇپ نەچچە يوللار سەۋاھىل كېزىپ.

بەناگاھ كېچە ئۇچرادى بىر دۆبە،
ئېگىزلىكتە ئېردى دۇانغە شۇبە.
خۇداۋەند ئالەم بېرىپ فەتھنى،
چىقىپ مەنزىل ئەتتۈك دۆبە سەتھنى.
كۆرۈندى بەنەگاھ بىر مەرغزار،
نەزاكەتدە گويا كى فىردەۋسۇار.
يەنە ئايدىڭ ئوخشە كۆرۈندى چىراغ،
يېتىپ پەرتەۋىدىن كۆڭۈلگە فىراغ.
ئىشتتۈك سەدايى ئەجەب غۇلغۇلە،
كى قەۋۋال دەفىدەك قىلۇر جۇلجۇلە.
دېدىم: ئەي مۇبارەك، نەچۈك جايىدۇر،
ئەجايىب ـ غەرايىب سەمەن سايىدۇر.
دېدى: شاھ سادىق ئېرۇر مەنزەرى،
بۇ ئاۋاز قىلغان ئانىڭ لەشكەرى.
دۆبە بولدى بىزگە بىساتۇ فىراش،
يەنە نۇر ساچتى جەھانغە قۇياش.
تۇشۇپ ئەزم قىلدۇق كى مەشرىق ساري،
يەقىن يەتتۈك ئېرسە كۆرۈندى باري.
سەباھەت ئارا باري رۇخسارى خۇش،
سىيەھ موي خۇشگۇي رەفتارى خۇش.
ۋە لېكىن ئۇلارنىڭ سۆزى غەيرىدۇر،
غەنىمنىڭ فۇتىدىك فۇتى ئەيرىدۇر.
بۇلار بىرلە قىلدۇق بەسى گۇفتگۇي،
كى ئەئزا غۇبارىن قىلىپ شۇست شۇي.
بۇلارنىڭ قاشىدىن قىلىپ يولغە ئەزم،
كۆرۈندى مەلىكىنىڭ ئۆيى بىزگە جەزم.
كى دېۋارى ئانداغ مۇزەييەن ئېرۇر،
ئېگىزلىكدە تاغدەك مۇئەييەن ئېرۇر.
ياساغان ئىمارى خوب ئاراستە،
بىرىسى بىرىدىن كۆپ ئاراستە.
قويۇپدۇر ئىچىدە ئەجايىپ سەرىر،
جەۋاھىر مۇرەسسەئ مەتائۇ ھەرىر.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ھەمە تەختلەردىن بىرى يوقارى،
باردىدىن بەلەندرەك بەش ئونچە قەرى.
ئانىڭ ئۈزرە سادىق تۇتۇپدۇر مەقام،
تۇرار خىزمەتىدە خاسۇ ئەۋام.
باشىغە قويۇپدۇر گىرەنمايە تاج،
يارۇر پەرتەۋىدىن ئەگەر بولسە داج.
ھەراسەتدە باردۇق ئانىڭ ئالىغە،
قىلىپ ئانچە تەئزىم شەھ ئالىيىغە.
دېدى: ئۇلتۇرۇڭلار، تەرەھھۇم قىلىپ،
ئالىپ كەلدى ئاندىن تەنەئۇم قىلىپ.
بەدەن قۇۋۋەت ئالدى غىزالارنى يەپ،
دېمەڭكى غىزايى دەۋالارنى يەپ.
مۇبارەك سۆزۈمنى بەيان ئەيلەدى،
مەلىككە تەمامى ئەيان ئەيلەدى.
كى سادىقغە ئەرزىم بۇ مەزمۇن ئىدى،
كۆڭۈل ئىچرە مەقسەدكە مەيمۇن ئىدى.

ئەگەر بەرسەك ئانى بولۇر ئانچە شاد،
مۇنىڭ بىرلە ھاسىل بولۇر ھەم مۇراد.
مۇرادىن كىشى تاپسە ئاخىر كۆنى،
يەنە چىقماغاي ئەسلە ئانىڭ ئۈنى.
تاغاسى قىلىپدۇر بەغايەت زۇلۇم،
تىكىلدى باشىغە نۇھۇسەت نۇجۇم.
غەنايىم ئېلىدەك بىلۇر ئول يامان،
قىزىل گۈل يۈزىنى قىلىپدۇر سەمان.
بەزاھىر تىرىكدۇر ھەقىقى مەمات،
بۇ بىچارە قۇلغە قىلىڭ ئىلتىفات.
مۇبارەك سۆزىنى تەمام ئەيلەدى،
بارى مەقسەدىمنى كەلام ئەيلەدى.
كېلىپ ساقىيا بىزگە بول راھبەر،
كى ئەفسۇردەلىكدىن يېتىپدۇر خەتەر.
كەرەم قىل سەبۇھى، ئانى نۇش ئېتەي،
دېيان ئەرزۇ ھالىم مۇرادىم يېتەي.

مەلىك سادىق جەن شەھزادەنى ئېھتىرام تۇتۇپ، نەچەند نەسىھەت ئامىز سۆزلەرنى ئاڭا ئەيتقانى ۋە ئاندىن سۆگەر خەزانەسىدىن شۇققە كاغەزدە ھۆرنامە پەرى ئاسا سۈرەتنى نىشان بېرىپ بۇ سۈرەتدەكى ئادەم ئەۋلادىن تاپىپ ماڭا يەتكۈرگىل دېگەنى

سۆخەن ئەبرەشىغە سۆزار ئەيلەدى،
كى سادىق بۇ يەڭلىغ شىئار ئەيلەدى.
بۇ شەھزادەغە مەن مەدەد ئەيلەيمن،
كەمالىغە جىددۇ جەھد ئەيلەيمن.
ۋەھالەنكى ئوغلان كىچىكدۇر داغى،
بەسى مۇشكۈل ئىشدۇركى شەھ بولماغى.
ئوغۇللار بۇلالماس ئاتالار كەبى،
يەنە قىزلار ئولماس ئانالار كەبى.
نېدىن ئادەمنىڭ فېئالى زەئىف،
بىرى بەد مىزاجۇ بىرسى لەتىف.
ئەگەر بولسە فەرزەند ئاتاغە مەسەل،
كى نوھ ئوغلى ئانداغ بولۇرمۇ ئەزەل.
ئاتاسى نەبىلقدا تاپسە كەمال،
يامان يولدا كەنئان تاپارمۇ زەۋال.
ئەگەر بولسە ئوغلان ئۆيۈمگە يەقىن،

رىۋاج ئەيلەر ئېردىم ئانىڭ شەھلىغىن.
كەمالىغە ئانداغ كەتۈرگەي ئېدىم،
ھەۋا ئىشلارىنى يەتۈرگەي ئېدىم.
قەدىمدىن ئاتاسى ماڭا ئېردى دوست،
مۇھىم ئىشلاردا كېلۈر ئېردى چۈست.
ھەنۈز ساقلاغايمەن ئانىڭ خاتىرىن،
باشىڭغە قويماي شاھلىق ئافەرىن.
نەچە كۈن چېكىپ سەن سەفەر رەنجىنى،
كى بىر رەنجىگە ئال تۈمەن گەنجىنى.
قۇلاغىڭغە ئالساڭ نەسىھەتنى خوب،
بىلۈرسەن ئاتاڭدەك تەرىقەتنى خوب.
قىلىپ مەرھەمەتلەر بېرىپ ھەم كەشىش،
بۇيۇردى مۇنىڭدىن بۆلەك نەچچە ئىش.
زىيافەتلەر ئەتتى تۇتۇپ ئېھتىرام،
تۈزۈپ بەزم ئالى كەتۈردى تەئام.

دېدىكىم مۇبارەك بۇدەم: ئەي ئوغۇل،
مەلىكنىڭ سۆزىنى سەن ئەتكىل قەبۇل.
مۇبادا سۆزىنى پەزىر ئەتمەسەڭ،
ئانىڭ مەئنىسىگە ئەگەر يەتمەسەڭ.
ھەنۇز سەن كىچىك، بىر بەلايى يېتەر،
ساڭا يەتسە شۇرىش كىمنىڭ دەفئ ئېتەر.
يەنە دېدى سادىق: ئېشىت ئەي بالام،
دېسەڭ بولسە شەھلىق ماڭا مۇستەدام.
ۋۇقۇف ئولكى تاشلا كىچىكلىك ئىشىن،
ياۋۇتمە قاشىڭغە كېڭەشسىز كىشىن.
كىشى تۇتسە ئۇلفەت يامانلار بىلە،
ئېرۇر ئويناغاندەك قەزانلار بىلە.
يامانغە ياۋۇشسە بەلاسى يۇقار،
قەزانغە ياۋۇشسە قاراسى يۇقار.
دېدىكىم: بېرەي خەت ئەمەل قىل ئاڭا،
يېتەر فائىدە كۆپ بۇ خەتدىن ساڭا.
ئالىپ چىقتى رۇقئە كىرىپ ئىچكەرى،
سۇنۇپ بەردى خەتنى، دېدى: كەل بېرى.
ئاچىپ رۇقئەنى مەن نەزەر ئەيلەدىم،
ئوقۇپ مەزمۇنىدىن ھەزەر ئەيلەدىم.
چېكىپ سۇرەتنى ئەجەب خۇش سەبات،
ئەگەر بولسە مۇنداغ جەھاندا ھەيات.
دېدى: بىتەۋەققۇف كەتۈرگىل ئانى،
تولا مۇزد ئالغىل يەتۈرگىل ئانى.
ئەجەب سۇرەتىدۇر چېكىپدۇر قەلەم،
مەگەر كىلك سۇنئى يازىپدۇر رەقەم.
پەرى پەيكەرىكىم چۇ رەئنايىدۇر،
سەباھەتىدە ئانداغكى زىبايىدۇر.
لەبى لەئل، ئاغزى ئېرۇر غۇنچەۋار،
كى زۇلفىغە سۇنبۇل بولۇر بەندەزار.
كۆزى دۇرر مەكنۇن، مۇژەلەرى خار،
كىشى كۆرسە ئوتتەك شەرارە ئۇرار.
بەشەر ئېرمەمىشكىم مەگەر ھۇر ئېرۇر،
كى پىستانلارى قۇبۇبەئى نۇر ئېرۇر.
چۇ كاغەزدە كۆرگەچ بۇ يەڭلىغ سەنەم،
ئەلىفدەك قەددىم نۇن كەبى بۇلدى خەم.
چېكىپ ئاھۇ ئەفغان قىلىپ نالەزار،
گەھى بىخۇد ئولدۇم، گەھى ھۇشيار.
بولۇپ ئاشىق ئانداغ ئاڭا جانۇدىل،
كۆيەر جىسمىم ئانداغ چىراغدا فەتىل.
چۇ سەرگەشتە بۇلبۇل نەۋاساز ئولۇپ،
قىزىل گۇل ئۇزاردىم خەزاندەك سولۇپ،
ئاڭا كۆيدى جانىم بولۇپ بىقەرار،
ئاقىپ ياش كۆزۈمدىن چۇن ئەبرى بەھار.
ماڭا لەمھەئى يوق تۇرار تاقەتىم،
بۇ سۇرەتكى ئانداغ بولۇپ ئافەتىم.
قىلىپ سىررىم ئەندەك مۇبارەككە پاش،
دېدىم: كۆرگەيمەن بۇ سۇرەتنى كاش.
دېدىم: ئەي رەفىقىم ماڭا غەمگۇسار،
بۇ يەڭلىغ بەلاغە نەچۇك چارە بار.
دېدىكىم مۇبارەك سەن ئەي خام خىيال،
بۇ سۇرەتدە ئادەم تاپىلماق مۇھال.
ئىلاجىنى كۆرسەڭ تەئەممۇل كېرەك،
شىكىبۇ قەرارۇ تەھەممۇل كېرەك.
بۇ ئىشىدىن ساڭا كۆپ تەئەسسۇف يېتەر،
كى شەھلىق زىمامى قولۇڭدىن كېتەر.
قىلىپ ئىشنى سوڭرە پۇشايمان نە سۇد،
قويۇپ شاھلىقنى پەرىشان نە سۇد.
بەھەمدۇللاھ مۇنداغ ۋەسىلە بىلە،
كى سەردارلىقنى خۇدادىن تىلە.
ئەگەر بولسە قىلغان دۇئايىڭ قەبۇل،
كېلۇر دۇررى مەقسۇد ساڭا بىمەلۇل.
غۇلام دېسە مۇنداغ نەسىھەت ماڭا،
دەر ئېردىم: پەندىڭ نەھاجەت ماڭا.
خەراب ئەتتى سۇرەت سىياقى ئوتى،
نىھادىمنى ئۆرتەپ فىراقى ئوتى.
دېدىمكى قىلۇرمەن بۇ ئىشغە ئىلاج،
كېرەك ئەرمەس ئەمدى ماڭا تەخت ـ تاج.
ھەۋايىج ئۇمۇرى ئۇچۇن ئىكى خەر،
تاپىپ ئالدىم ئاندا قىلايدەپ سەفەر.
بۇزۇپ سۇرەتىمنى گەدالار كەبى،
ۋەيا ئارەسىدە بەلالار كەبى.
ئىچىمدە بەغايەت فىغان ئەيلەدىم.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

مەلىكىنى تۇيار دەپ نىھان ئەيلەدىم.
نەچۈككىم مەلىك ھەم ھوگا سەرگىران،
كى ئىشقىدا گويا قاراڭغۇ جەھان.
ۋە لېكىن ئىلاجىن تاپائالمايىن،
بۇ سۇرەتكە ئانچە نەزەر سالمايىن.
دەپ ئېردى بۇ سۇرەت تاپىلسە كىشى،
ئالىپ كەل بۇ يەرگە ماڭا بار ئىشى.
سېنىڭ **شەھلىغىڭغە** قىلايىن مەدەد،
يەنە ھەم جاۋاھىر بەرەي بىئەدەد.
كى سادىق دەپ ئېردى بۇ سۆزنى ماڭا،
كى بۇ نۇكتەلەرنى دېدىم مەن ساڭا.

ۋەلى قىلماغايسەن سۆزۈمنى خىلاف،
خىلاف ئەيلەسەڭ گەر تۇزەرمەن مەساف.
بۇ يەڭلىغ نەچە سۆزنى ئول بەردى ياد،
بەيان ئەتتى ھەم ئەيلەدى خەيرباد.
بېرىپ سوڭرە رۇخسەت ۋىدائ ئەيلەدى،
كەسەلسىز باشىمنى سۇدائ ئەيلەدى.
كەل ئەي ساقىيا، بىزگە جامى ۋىدائ،
ئىنايەت قىلىپ سېھھەت ئەتكىل سۇدائ.
ئانىڭ شەۋقى بىرلە ھەۋا ئەيلەيىن،
كى شەھلىقنى تاشلاپ سەۋا ئەيلەيىن.

شەھزادە ئول كاغەزدەكى سۇرەتنى كۆرۈپ، بەجانۇدىل ئاڭا ئاشىق بولغانى ۋە مەلىك سادىقتىن ۋىدائ ئەيلەپ، جەھاننى سەير قىلىپ ئول سۇرەتلىك قىزغە ۋاسىل بولغانى:

چۇ ھاكى تەرانە قىلىپ بۇ سۇخەن،
ئۇزۇلدۇم جەھاندىن دىيارۇ ۋەتەن.
چىقىپ يولغە كىردىم قەلەندەر كەبى،
بولۇپ مەست ئانداغ مۇخەممەر كەبى.
قۇيۇندەك جەھاندا يۇرۇپ دەربەدەر،
دېمەي دەربەدەركىم شەھەردىن شەھەر.
گەھى تەشنەلىكدە، گەھى تاج يۇرۇپ،
ئاياغدىن باشىمغە يالاڭاچ يۇرۇپ.
يېمەك ـ ئىچمەكىم يوق چېكىپ ئاھنى،
كى تاپغايمە شايەد، دېبان ماھنى.
ئەگەر ئۇچراسا كىم ۋۇھۇشۇ تۇيۇر،
ئانى سورماق ئېردى ماڭا كۆپ زەرۇر.
بۇ يەڭلىغ سەنەمدىن خەبەر تاپمادىم،
ۋە ياكىم بەلادىن زەفەر تاپمادىم.
دېدىم: ئەي، خۇداۋەند بەندە نەۋاز،
كى بىچارەلەرگە سەن ئوق چارە ساز.
جەمالىنى كۆرمەك نەسىب ئەت ماڭا،
كى پەرۋانە يەڭلىغ بەرەي جان ئاڭا.
يۇرۇر ئېردىم ئانداغ ۋىسالىن تىلەپ،

دېمەيكىم ۋىسالىن جەمالىن تىلەپ.
بۇ دەشۋارلىقدا ئۆتۈپ يەتتە يىل،
كى ئارام ئالماي يۇرۇپ مۇتتەسىل.
ھەمىشە كۆڭۈلدە تەسەۋۋۇر قىلىپ،
كى يوق ـ يوق تەسەۋۋۇر، تەھەۋۋۇر قىلىپ.
كىشى بىلمەس ئېردى ئانىڭ ئىسمىنى،
تاپالماي جەھاندا مۇنىڭ مىسلىنى.
غۇلام بىرلە يانە قىلىپ مەشۋەرەت،
بۇ يەردە قىلۇرمىز نەچۈك مەسكەنەت.
كېڭەش ئولكى ياخشى ئېرۇر تۇرماغان،
خىرەد ئولكى ئوتغە ئۆزىن ئۇرماغان.
نەفەس تەندە بولماق سەئادەت ئېرۇر،
سەفەر دەردى بەلكى فەراغەت ئېرۇر.
كىشىنىڭ نىھادى ئەگەر بولسا ساق،
شەھىنشاھلىقدىن ئېرۇر ياخشىراق.
قىلىپ ئەزم مەغرىب ساري چۈن شامال،
كېزىپ دەشت ـ سەھرا ئۆتۈپ نەچچە سال.
كۆرۈندى بەناگەھ سەۋادى شەھەر،
مۇلاقات بولدى كېلىپ ئىككى ئەر.

ئۇلار بىرلە تۇردۇق قىلىپ گۇفتىگۇ،
كى ئاندىن شەھەرگە قىلىپ جۇستىجۇ.
تەماشالار ئەتتۈك ئىچىگە كىرىپ،
دەم ئالدۇقكى سائەت گۇزەرگە بارىپ.
دېدۇككىم: كۆرەلى چىقىپ قەلئەنى،
نە بولسا سېپىلدا بىلەلى ئانى.
يۈرۈپ سەير قىلدۇق چۇخانەنى،
تۈزۈپ قارىلاردىن چۇ ھەنگامەنى.
سالىپ ئاستىنىغە چىرايلىق بىسات،
تۇرۇپدۇركى ئاندا قىلىپ ئېھتىيات.
ئەدەب بىرلە قىلدۇق ئۇلارغە سەلام،
ئىلىك ئالدى، دېدى: نە بولدى بالام؟
دېدۇككى: بولۇرمىز مۇسافىر كىشى،
كى بىر بىرلە يوقتۇر كىشىنىك ئىشى.
قويۇپدۇر رەھىلدە كەلامى خۇدا،
ئەمەستۇركى سائەت مۇنىڭدىن جۇدا.
قايانغە قاراساق بۇ يەڭلىغ ئۇلۇس.
كى قۇرئان ئوقۇرغە تۇرۇپدۇر جۇلۇس.
كۆرۈندى بۇ قەلئە ماڭا تۇرفە خۇش،
بۇ ئەھۋاللاردىن كۆڭۈل ئۇردى جۇش.
كى تۇشتۇك سېپىلدىن يۇرۇپ دەر بەدەر،
مەكان تاپمادۇق ھېچ قونارغە مەگەر.
كېلىپ تۇشتۇك ئاخىر تاپىپ بىر مەكان،
قىلىپ ئىستىراھەت يېدۇك ئاشۇ نان.
تاڭ ئاتتىكى چىقتۇق يەنە كويىغە،
دېدىمكى: بارالى چەھار سۇيىغە.
بەناگاھ يولۇقتى زەئىف پىرى مەرد،
كۆزى كور، ئۇرادۇر بەسى ئاھى سەرد.
قولىغە ئالىپدۇر شىكەستە ئەسا،
تايانىپ ماڭادۇر ئەمەس قۇت رەسا.
يەنە بىر قولىغە ئالىپدۇر كوزە،
يۈرۈيدۇر گۇزەردە بۇ مېھنەت ئۇزە.
مەشەققەتلەر ئىلە باسار بىر قەدەم،
ئاڭا شۇكر دەيدۇر چېكىبان نەدەم.
بۇ يەڭلىغ ۋەسلە قىلىپ باۋۇجۇد،
تەۋازۇئدا قىلماس باشنى سۇئۇد.

كى بىر كۆندە تاپسە ئەگەر خۇشەئى،
بولۇپ رازى ئانى قىلۇر تۇشەئى.
بالالارنى كۆرسە يىراقدىن قاچار،
بۇلار ئارقەسىدىن توپەلەر ساچار.
قارادىم بابانىك كى ئەفئالىغە،
ئىچىم ئاغرىدى كۆپ ئانىك ھالىغە.
فۇتىغە تېگىپ تاش بولۇپدۇر ۋەرەم،
ئاڭا تاشلادىم مەن بىر ئالتۇن دەرەم.
بۇ تىللائى ئالدى قىلىپ ھەم دۇئا،
خۇدايىمغە ئانچە قىلىپ ئىلتىجا.
كۆتەردى قولىنى دېدى: ئەي بالام،
ساڭا تەگرى بەرسۇن مۇئەللا مەقام.
بولۇپ ئېردى ئاجىز، دۇئادىن فەراغ،
غۇلام بىرلە كەتتۈك قاشىدىن يىراغ.
شەھەرنىك ئىچىنى سەياھەت قىلىپ،
كۇدۇرەتنى دىلدىن ئىزالەت قىلىپ.
سەفەر مېھنەتىدىن دىل ئېردى سونۇق،
دەر ئېردىم تاپىلسە ئىمارەت يورۇق.
كۆرۈندى يىراقدىن كى ۋەيرانەئى،
غەرىب بىنەۋاغە چۇكاشانەئى.
بارىپ كىردىم ئاندا نەزەر ئەيلەدىم،
بەقاسىز جەھاندىن ھەزەر ئەيلەدىم.
كېلەدۇر بۇ ئۆيدىن ئىبادەت بۇيى،
دىمەيكىم ئىبادەت، شەھادەت بۇيى.
سۆيۈندۇم كى دېدىم خۇداغە سەنا،
مەگەر مۇندا باردۇر بىر ئەھلى فەنا.
كىچىك قازناقى بار ئېكەن خانەنىك،
بساتى يىمكاندۇر بۇ جانانەنىك.
بۇ قازناقغە كىردىم بەسى ئالدىراپ،
پەردۇشنى كۆردۇم تۆردىگە قاراپ.
پەردۇشكىم ئانداغ ئېرۇر سۇرەتى،
كى ھۇرى نەئىمدىن بېرۇر سۇرەتى.
مەلىك سادىق ئاندا بېرىپ رۇقئەنى،
دەپ ئېردى كەتۇرگىل ماڭا سەن ئانى.
ئوشۇل پەرى ئايغان بۇ گۇلرۇخ ئېكەن،
كى ھەر تار كىرفىك ئېرۇر بىر تىكەن.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

تىشى دۇرغە ئوخشە، قاشى چۈن ھىلال،
كۆزى مۇشتەردىدۇر، لەبىدۇر زىلال.
يۈزى ئافتابۇ ساچى ھەم قارا،
كىشى كۆرسە جانغە سالۇر ماجەرا.
سۆزىدۇركى شېرىن، بويى سەرۇ قەد،
ئانى تەۋسىف ئەتمەك خىرەدغە نەھەد.
ئانى كۆردۇم ئانداغ ئىغان ئەيلەددىم،
مەگەر كىم پەرى دەپ گۇمان ئەيلەددىم.
ماڭا رو بېرىبدۇركى بىھۇشلۇق،
فىراق زېھى تەندە ئۇرۇپ جۇشلۇق.
ئەگەر كىمسە كۆرسە بۇ يەردە ئانى،
گۇمان ئەيلەگەيكىم چىقىپدۇر جانى.
بۇلۇپ سائەتىدە يەنە ھۇشيار،
كۆرەيدەپ قىلىپ مەن يەنە ئىختىيار.
ئۇرۇپ باك ئانداغ پەردۇشى ماڭا،
نەزەر ئەيلەمەكلىك جەزادۇر ساڭا.
ماڭا لەھۇ قىلمە، داغى شەرم قىل،
ئىبادەت ئىشىغە دىلىك نەرم قىل.
چۇ قىلدى تەكەللۇم قاچۇردى ئۆزىدىن،
بىر ئۇت بولدى يۇزىمىك ئىشتىكەچ سۆزىدىن.
كى مەيخارەلەردەك سالىپ مەن سۇرەن،
ئۇرۇپ يەرگە خەستە بولۇپدۇر بەدەن.
زېھى بىكەس ئولدۇم، زېھى بىنەۋا،
تاپىلغايمۇ مۇندا بىر ھاجەت رەۋا.
ئۇنۇمنى ئىشتىكەچ ھەمۇل گوزىپىر،
دېدىكىم: نە جان سەن، بولۇپسەن ئەسىر.
تانۇتقۇم ئۆزۇمنى دېدىم يار-يار،
ياشىن تۆكتى ئاجىزچۇن ئەبىرى بەھار.
قۇچاقىغە ئالدى ئاتالار كەبى،
قىلىپ رەھىم-شەفقەت ئانالار كەبى.
سىلاپ قوللارىدا باشىغە سۆيۈپ،
فىغانىمنى ئاڭلاپ يۈرەكى كۆيۈپ.
تەسەللى خاتىر بېرىپ سوردى ھال،
دېدى: قىزغە قىلمە دىلىڭنى مەلال.
ئەگەرچە مۇڭا سەن بولۇپسەن فەرىب،
قۇتۇلماس بەلاغە بولۇرسەن قەرىب.
بۇ ئىشلارغە سەبر-شىكىبا كېرەك،
ئىلاج ئەتكەلى ياخشى دانا كېرەك.
باشىڭغە نە كەلدى بەيان ئەيلەگىل،
ماڭا سەرگۈزەشتىن ئەيان ئەيلەگىل.
نە ئىش بولدى — ئۆتتى، دېدىم مەن ئاڭا،
دېدى: مۇنچە قىلماق نەھاجەت ساڭا.
دېدىم: ئاڭلا، ئەيتاي كى تەقرىرنى،
چۇ كاغەزدە كۆردۇم بۇ تەسۋىرنى.
ئوشۇل كۈندە بولدۇم ئانىڭ ئاشقى،
تاپالمان بۇ سۇرەت كەبى لايىقى.
شەھەر، قەرىيەلەرنى دەۋانىنى كېزىپ،
دەۋان يوقكى بەلكى جەھاننى كېزىپ.
باشىمغە تۇشۇبدۇر بۇ ئەۋزارەلىك،
يۈرەك باغرىم ئولدى بەسى يارەلىك.
قەلەندەر سۇپەت بىسەرۇپا يۈرۈپ،
دەمى راھەتى يوق، جەفالار كۆرۈپ.
فىراقىدا يۈردۇم جەھاندىن كېچىپ،
جەھاننى دېمەي، بەلكى جاندىن كېچىپ.
نەچە يىللار ئۆتتى مۇسافىر ئېدىم،
ۋۇھۇشۇ تۇيۇرغە مۇجاۋىر ئېدىم.
بەھەمدۇللاھ، كۆلدى مۇرادىم گۈلى،
جەمالىنى كۆردى كۆڭۈل بۇلبۇلى.
كى شەھرىمنى سورىسالك① ئەگەر ئەي ئاتا،
تۇغۇلغان يېرىمدۇر بىلادى خىتا.
خىتاي شەھرى شاھى بالاسى ئېدىم،
بالا يوق، كۆزىمنىك زىياسى ئېدىم.
كۆرۈپ سۇرەتىنى چۇ قىرتاسدا،
قىرىپ جانىنى ئىشقى ئىتتىك داسدا.
ئۇرۇپ بەرھەم ئانداغ سەردىر ئافەردىن،
لىباسىمغە سۇرتۈپ فەنا ئەخگەردىن.
يوق ئېردى تۇرارغە مېنىك تاقەتىم،
بەھەمدۇللاھ، بولدى رەۋا ھاجەتىم.
نە قىلساك ماڭا يوقتۇرۇر ئىختىيار،
ۋەلى دېمە تۇتقىل شىكىبۇ قەرار.

① ۋىلىيازمىدا «كۆرسەك» دەپ يېزىلغان.

ئېشىتتى سۆزۈمنى بابا چەكتى ئاھ،
مەنى زارغە ئەيلە ساغەر ئەتا.
دېدى: رازىدۇرمەن بەھۇكمى ئەللاھ.
ئانى نۇش ئەيلەپ بولاي پادىشاھ،
كەل ئەي ساقى، بولدۇم يولۇڭدا گەدا،
نېدىن قىلدى ھاسىل مۇرادىم ئەللاھ.

قىزنىڭ ئاتاسى ئۆتكەن ۋاقىئەلەرنى شاھزادەگە بىر - بىر بايان قىلىپ، ئانىڭدىن مانىڭ قىلغانى ۋە پىرنىڭ سۆزىدىن شاھزادە قايۇل تۇتماي، ئانى قولغا كەلتۈرمەككە جىددىۋجەھد ئەيلەگەنى:

تەرەھھۇم قىلىپ پىر شاھزادەگە،
جەمالىغە ئانداغ بولۇپ مۇستەمەند.
تەكەللۇمغە تۇردى بۇ ئازادەگە.
ماڭا خاتۇنۇمغە قىلىپ پەرۋەردش،
يەقىن كەل قاشىمە ئۇيالمە يىگىت،
ئۆتۈپ ئىككى يازۇ يەنە ئىككى قىش.
قىزىمدىن سۆز ئەيتاي ئانى سەن ئىشىت.
بار ئىدى بىر ئوغلى بەغايەت دەلىر،
سىتەمگەر فەلەك سەد قىلىپدۇر يولىن،
ئانىڭ زۇلفىغە ئول بولۇپدۇر ئەسىر.
ئۇزاتماس كىشى ھېچ ھەۋەسىڭ قولىن.
ئۇغۇل ھەم سەباھەت ئارا سەرۇقەد،
ئەگەرچە بۇ قىز ماھ رۇخسار ئىدۇر،
دېمەي سەرۇ قەدكىم مەگەر ماھ خەد.
چاقارغە ئۇلۇسنى قارا مار ئىدۇر.
ئاتاسى تۇتۇپ ئانى جاندىن ئەزىز،
بەسى شىر مەردى چېكىپ رەنجنى،
بىلىپ ھەم سۆزىنى شەكەردىن لەزىز.
ئالالماس قولىغە مەگەر گەنجنى①.
ئاناسى دەر ئىدى: كۆزۈم گەۋھەرى،
كى ئەسلىمنى سورساڭ سەن، ئەي ئوغۇل،
كۆڭۈل شاھى ئىچرە باشىم ئەفسەرى.
تۇگەنمەس فەسانە، دېسەم نەچچە يول.
بەناگاھ كۆرۈپدۇر جەمالىنى ئۇل،
ئۇزۇم بۇ شاھەرنىڭ كەلان زادەسى،
قىلىپ ئىشق ئوتى ۋۇجۇدىنى كۈل.
ۋە لېكىن ئىچىپ مەن جەفا بادەسى.
ئوغۇل ھالىدىن شاھ تاپىپدۇر خەبەر،
كى ئابايۇ ئەجدادىمىز جەمئىسى،
ئاڭا ئەقد قىلغاي ساچىپ سىيم — زەر.
شاھەرنىڭ ئېدىلەر يارۇغ شەمئىسى.
ھەمۇل توي ئىشىدىن ماڭا قىلدى سۆز:
نەكۇنكى رەسىدە بولۇپدۇر قىزىم،
تۇگەتسەڭ ئىشىنى بۇ ھەيندە تۆكۈز.
شەرافەت يېرىدىن تېپىپدۇر ئىزىم.
دېدىم: پادىشاھا مۇبارەك ئىدۇر،
جەفايۇ ئەلەملەر يېتىپ رۇزۇ شەب،
ماڭا لۇتفى تەگرى تەبارەك ئىدۇر.
تاپىپدۇرمەن ئەمدى گەدالىغ لەقەب.
نە كەچسە كۆڭۈلدە ئانى قىلغاسەن،
جەمالى قەمەردەك ھۇۋەيدا بولۇپ،
قىلۇر - قىلماشىڭنى ئۆزۈڭ بىلگەسەن.
ئاڭا چوڭ - كىچىك بارچە شەيدا بولۇپ.
قىلىپ توي ئىشىنى كى ئاراستە،
يايىلدى جەھانغە بۇ ئەفسانەئى،
ئۇلۇغ بەزمىلەرنى قىلىپ خاستە.
بولۇر ئىدى كۆرسەچۇ پەرۋانەئى.
كىچىك - چوڭ خەلايىق فەراھەم ئولۇپ،
ئەمىر كىم ئۇلۇسنىڭ ئىدۇر فايىقى،
سىغىشماي ئۇلۇسلار چىنان زەم ئولۇپ.
ئىشتكەچ قىزىمنىڭ بولۇپ ئاشىقى.
يەمنۇ يەسارغە قىلىپ غۇلغۇلە،
ئالىپ باردى سۇلتان تۇتۇپ ئەرجۇمەند،
مەزامىرۇ تەنبۇر سالىپ ۋەلۋلە.

① قولىيازمىدا «رەنجنى» دەپ يېزىلغان.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

بىرى رەقىس قىلسە، بىرى مەي ئىچەر،
نىسار ئەيلەبان بارچە جاندىن كېچەر.
بىرى ئاتسە ئوقيا، بىرى ئات چاپسۇن،
كىچىكلەر چالمىشاق بىلە ئويناشسۇن.
بولۇپ ئەل غۇبارى شەھەر ئىچرە چاك،
ئەقالمدا بولدى ئۇلۇغلارغە داك.
تەمام بولدى ئاخىر زىيافەت ئىشى،
تۇگەندى نىكاھ شەھادەت ئىشى.
يىگىت قول ئۇزاتمىش قىزىمغە دەللىل،
كى تا ھاسىل ئولغاي ئاڭا كام دىل.
يىگىت بولمىش ئاندا بۇ ئىشلاركى تەك،
قەبۇل ئەتمەيمن قىز تۇزۇپدۇركى جەك.
قىلىپ ئۆي ئىچىدە ئىكەۋلەن جەدەل،
كى سەۋتۇ سەدانى ئىشتىمىشدۇر ئەل.
كىرەي دېسە ئۆيگە قوبۇغ بەند ئېمىش،
ئىشتىكەن ئۇلۇسلار «نە ۋاقىئ؟» دېمىش،
قوپۇپ ئورنىدىن ئەل كېلىپ جۇست دەست،
چىداماي ئىشىكنى قىلىپدۇر شىكەست.
كى قىزنىك ئاغىز-بۇرنىدا بار كۆفۈك،
يىگىتكە قاراسە ياتىپدۇر ئۆلۈك.
ياتىپ قىز يىلاندەك بارار تولغانىپ،
قىزىل قانغە تۇپراق ئارا چولغانىپ.
چۇ داۋەر ئىشتتى بۇ ئەقۋالنى،
تۆكۈپ كۆزلەرىدىن دۇرى ئالنى.
يىقىلدى ئوغۇلنىك تەننى كۆرۈپ،
قىلىپ نالە-ئەفغان كۆزىنى سۇرۇپ.
ساۋۇردى ئوغۇلنى قەزانىك يېلى،
دېدى: «ئۆلتۈرۈڭلار بۇ قىزنى ھېلى!»
ھەمۇل سائەت ئولدى بۇ ئالەم دىگەر،
سۇرەن قاتتىغىدىن يازدىلغان جىگەر.
كى شەھنىك دىلىغە تۇشۇپ ۋەھشەتى،
ئۆيىگە يانارغە قىلىپ سۇرئەتى.
دېدى: قىزغە ھېچكىم قىلىچ ئۇرماسۇن،
ئاتاسى بالاسى بىلە تۇرماسۇن.
كۆرۈنگەچ بۇ شەھنىك كۆزىگە يامان،
شەھەردىن مېنى قوغلادى شۇلزەمان.
ئولۇس ئىچرە تاپتى بۇ ئىش ئىشتىھار،
قايۇ يەرگە بارسام كۆرەر خارۇزار.
ئاتاسى تۇتۇپ ئوغلىنىك ماتەمىن،
رەئىسۇ شەردىن ھەم تۇتار ئېردى كىن.
كى ماتەم ئىشىدىن فەراغ ئولدىلار،
ئەزا كارىدىن ھەم يىراغ ئولدىلار.
بولۇپ جەمئ خادىم، مۇلازىملارى،
ۋەزىر، سىپاھۇ نەۋادىملارى.
ئوغۇل بارەسىدىن بولۇپ گىنەكەش،
مېنى يوق قىلۇرغە قىلىپدۇر كېڭەش.
دېمىش شەھ: يوق ئەتمەيكى ئىخراج ئېتىك،
بۇلاپ پۇل، مالىن داغى كاج ئېتىك.
كىچىك-چوك خەلايىق تالانغە كېلىپ،
ئۇرار ئېردى سىللى پۇلۇمنى ئالىپ.
ھەۋادىدن ئوشۇلدەم ياغىپ ئانچە تاش،
تەقازا قىلۇر ئېردى يارماقغە باش.
كۆرەر ئېرىدىلەر ئەل بۇ يەكلىغ بەلا،
بولۇپ سەنگ باران ئارا مۇبتەلا.
كېلۇر ئېردى ئانداغ سەدايى بەلەند،
بولۇپ سائىقەدەك نەدايى بەلەند:
«خەبەردار بولغىل سەن ئەي پادىشاھ!
بۇ قىز بارەسىدىن كۇنۇكدۇر تەباھ!
يەنە سەن بۇ ئىشنى كۆرەرسەن رەۋا،
كېيىمن دەردىگە ھېچ تاپىلماس دەۋا.
قىلۇرمىزكى ئانداغ سېنىك برلە جەك،
بولۇر قوللاردىك شەل، فۇتۇك يانە لەك.
كېتىپ ھۇش باشىڭدىن بولۇرسەن سارىك،
يۇرۇپ كوچەلەردە قىلۇرسەن پارىك.»
كى سۇلتان ئېشتتى بۇ ئاۋازنى،
قاچىپ كەلدى ئۆيگە، دېمەي رازنى.
پەدىد ئولدى ئول كۇن باشغە كەسەل،
يېتىپ شاھلىقىنىك ئىشىغە خەلەل.
شەھەرنىك ئەزىزۇ مۇئەززەملەرى.
ھەكىمۇ مۇھەندىس مۇكەررەملەرى،
دېمىش شەھغە بىر-بىر بۇ يەكلىغ كەلام:
«سېغىل ئۇزرە قۇرئان ئوقۇسە مۇدام.

پەرى ئافەتىدىن ئەمان بولغامىز،
مەگەر بارچەمىز ناتەۋان بولغامىز.
كى قۇرئان شەرافاتىدىن بېلىيەقمىن،
نە تاك قاچسە دەۋ، شەياتىن لەئىن.»
ئۇلۇغلار بۇ سۆزنى دېدى شاھقە،
بۇ سۆز خۇش كۆرۈندى شەھمنشاھقە.
تۇتۇپ نەچە مۇددەت سېغىل ئۈزرە جاي،
كى قۇرئان ئوقۇرلار، ئۆتۈپ نەچە ئاي.
مەئەلقىسسە ئەيتاي سۆزۈم ئازغىنە،
بۇ ۋاقىئىنى سوردۇم قىزىمدىن يەنە:
«ئەيا دىلپىسەندىم، كۆزۈم رەۋشەنى،
ساڭا بولدى نې ئىش؟ بەيان قىل ئانى.»
دېدى قىز: «نە قىلغۇك بۇ ئىشنى سوراپ؟
كېتەرمىك جان ئولسە تەنگىدىن قوراپ.»
نەچە دەفئە سوردۇم قىزىمدىن سۇئال،
جەۋابىن دېدى، ئانچە ئەيلەپ خىيال:
«تۇتاشتى تەنىمغە قەزانىك ئوتى،
قەزا دېمەيىن، بەل بەلانىك ئوتى.
خۇدا قىلغان ئىشغە تاپىلماس دەۋا،
مۇقەددەرغە تەدبىر ئەمەستۇر رەۋا.
مېنى قىلدى تەزۇيج مەلىك زادەغە،
قىلىپ قەسد سۇندى قولىن بادەگە.
قولىغە ھەنۇز ئالمايىن جامنى،
كىرىپ بىر جەمائە يارىپ تامنى.
قويۇپ ھوجرە ئىچرە ئەجايىپ سەردىر،
زىھى خۇشنە مايۇ زېھى دىلپەزدىر.
بۇ تەخت ئۈزرە خۇشرو كىشى بەرقەرار،
ئانىك نۇرى ئۆيىنى قىلىپ سۇبھىۋار.
تۇرۇپ ئارقەدە ھەم سەبەم سۇرەتى،
بۇلار ئىچرە ھەم بار قەبەم سۇرەتى.
گەپ ئۇرسە ئاغىزدىن چىقادۇر ئوتى،
فۇتدۇر مىسالى غەنىمنىك فۇتى.
كى ئەقلىمغە يەتتى فەرامۇشلۇق،
فەرامۇش ئەمەس ئانچە بىھۇشلۇق.
نە ئىش ئۆتتى ئاندىن ئانى بىلمەدىم،
نە سۇ ئىچتىم ئاندىن نە تۇئمە يېدىم.»

كى تەقدىر قىلدى قىزدىم بۇ سۇخەن،
ئۆزدىن تاشلادى يەرگە نازۇك بەدەن.
بۇ ئىش بائىسىدىن كېتىپ ددۇلەتىم،
ئۇلۇسلار ئىچىدىن ئۇلۇغ شەۋكەتىم.
قانى قۇل، دىدەكلەر، قانى ئول ھەشەم؟
ئىگىشتۇردى ئاخىر باسىپ كۇھى غەم.
نە كەيمەككە جامە، نە يۇتماقغە نان،
نە مىنمەككە مەركەب، نە بولغاي مەكان.
نە دوست قالدى مەندە، نە تۇغقانلاردىم،
نە مەھرەم، كۆزۇمدىن ئاقار قانلاردىم.
كۇنۇم دەربەدەرلىك، تۇنۇم ئاھۇ ۋاي،
ئىكەۋلەن تۇتۇپمىز بۇ تام ئىچرە جاي.
بۇ يەرگە يەتتى كى ئەھۋالىمىز،
سورارغە كىشى يوق، بۇ تەك ھالىمىز.
تۇلۇدۇ ئەتمەيىن ھېچ سەئادەت كۇنى،
تاپالماسمەن ئىستەپ فەراغەت كۇنى.
ياۇۇشتى فەلاكەت ماڭا سەر بەسەر،
دېدىم: «كۇن ئۆتەرگە قىلاي بىر ھۇنەر.»
ئالىپ بىر كوزانى تاشۇپ كۇندە سۇ،
ساتارمەن جەفادا شەفەق بولدى رو.
مۇنىك بىرلە ھەركۇن كېچەر روزگار،
بۇ ھالەتكە يەتتى ئىشىم خار-زار.
يۇرۇرمەن ئۇلۇغلار قاشىدىن قاچىپ،
فەقىرلارنى كۆرسەم ئېتەكنى ئاچىپ.
نە كىم كۆرسە ناگەھ شەرافەت ئىلى،
يېتەر دەپ يۇزۇمگە ساۇۇغلۇق يېلى.
بەناگەھ ئەگەر كۆرسە دىلىخەستەلەر،
ساڭا ئوخشە غەمكىن يولى بەستەلەر.
ئەگەر مەۇج ئۇرسەچۇ بەھرى كەرەم،
ئىشتىسە ئۇنۇمنى بېرۇرلەر دەرەم.
ئالىپ نانۇادىن بۇ پۇلغە توقاچ،
ئانى يەرمىز ھەركۇن شىكەم بولسە ئاچ.
يامان كۆرسە داۇەر، خۇدا رەھىم ئېتىپ،
كېلۇر نان ماڭا يۇ قىزىمغە يېتىپ.
ئەگەر يەتسە مېھنەت، ئېرۇر جان تىرىك،
ئېرۇر مىسلى ھەلۇا، ئاش ئولسە يىرىك.

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

خۇدا ھەرنە بەرسە قەنائەت قىلىپ، ئانىڭ بىرلە پۈتتى ھەمە كارىمىز،
ياتىپمىز ئىكەۋلەن ئىبادەت قىلىپ. زەبۇنلۇقدا بولدۇق مەدەدكارىمىز.
يوق ئېردى كېيەرگە دەردە چەفان، كەل ئەي ساقى، بولغىل ماڭا راھبەۋ،
تاپالماي شەھەردە ياقارغە ئۇتان. كى ئۇل جامغە جاننى ئەيلەي گەرەۋ.
خۇدايىم يەتۈردى سېنى ئەي فەتا، قىلاي شەۋقى بىرلە نىگارىمغە سۆز،
قىلىپ ئېردىڭ ئۇل كۈن زەھەبنى ئەتا. ئەگەرچە ئىشتىمەس، تەكەللۇمنى تۈز.

پىر قىزنى شەھزادەگە تاپشۇرۇپ ئۆزى دەھەردىن فەنا بولغانى، شەھزادە ئۇل قىزنى مۇبارەك بىلە چىن شەھرىگە ئالىپ يۈرگەنى

چۇ شەھزادە پىرغە تەكەللۇم تۈزۈپ، كىرىپ ھوجرەسىغە بولۇپ بىقەرار،
تەكەللۇمغە ئۇل پىر تەرەھىۋم تۈزۈپ. تاڭ ئاتقۇنچە يىغلار ئىدى زار-زار.
دېدى: قىلماغايمەن قىزىمنى دەريغ، دەر ئېردىكى: قىلسام ساڭا ھېيلەئى،
ۋەلى كۆزلەرىگدىن ئاقىزغان ئەريغ. ھەمول ھېيلە بولسە ماڭا سېيلەئى.
بولۇر سەرۇ يەڭلىغ نىھالىڭ خەزان، دەر ئېردى مۇبارەك: بولۇڭ سىز يىراق،
بولۇر گۈلئۇزارىڭ بەئەينى سامان. مۇڭا سىز يەقىن كەلمەگەن ياخشىراق.
قىلۇر ئاقىبەت جاننى بۇ قىز خەراب، مەلىك سادىق ئالسە بۇ ئىشدىن خەبەر،
نىھادىگنى ئەيلەر تەمۇغدەك كەباب. ئانىڭ كارى بىزگە ئېرۇر كۆپ خەتەر.
مۇنگدىن باشقىغە يېتەر كۆپ بەلا، ئەگەر سالسە بىزگە غەزەبنىڭ ئوتىن،
بولۇرسەن بەلا دامىغە مۇبتەلا. پەرى خەيلى بىرلە تەئەبنىڭ ئوتىن.
ساڭا تەگرى قىلۇن كەرەم ياخشىلىق، قىلۇر ئىككىمىزنى ئوتۇندەك گۇداز،
يىراق بولغانىدۇر ساڭا ياخشىلىق. زىيادە قىلۇر كىم، دېدىم — بەلكى ئاز.
جەۋابىنى ئانداغ دېدىم پىرغە، يەنە ئاڭلاسە ھەم ئەمىرى شەھەر،
دەم ئۇرغان كەبى گۇربەلەر شىرغە: غەزەب بىرلە بىزنى قىلۇر مەسلى يەر.
كىشىكىم تاپار ئابى ھەيۋان سۆيى، يوق ئەتسە بۇ دىلبەر جىگەر پارەسىن،
دېمەي ئابى ھەيۋان، مەگەر جان سۆيى. يۈرەكىگە ئۇرسە ئىنتىك خارەسىن.
مۇنىڭ بائىسىدىن ئىچىم دەشنەلىك، قاچان بەرگۈسىدۇر بۇ قىزغە ئەمان،
سۇ بولسە مۇيەسسەر زەمان تەشنەلىك. مۇنىڭ بارەسىدىن نە تاڭ تۆكسە قان.
قاچان نۇش ئەتمەي قويارمەن ئانى، قىلۇر سىنەمىزنى قىلىچ بىرلە چاك،
نە كىم تەشنە قىلسە بۇ دىلبەر مېنى. ئانىڭ زەخمى بىرلە بولۇرمىز ھەلاك.
دېدى پىر: ھالا ئۆيۈڭ ساڭا كەت، ئەمرىنىڭ ئىشىدۇر سىتەمكارلىق،
جەھان ئاقلىغدا رەباتىغە يەت. پەرىنىڭ فېئالى جەفاكارلىق.
يەنە تاڭلا كەلسەڭ، جەۋابىن دەيمن، قىلۇرسەن قاچارغە بەسى جۇستجۇ،
قىزىم قىلسە مەئقۇل، خىتابىن دەيمن. تاپار قايدا بارساق بۇ ئىككى ئەدۇ.
قويۇپ ئەزم قىلدۇق رەباتى ساڭا، تاڭ ئاتتىمۇ قىلدى قۇياش ھەم تۇلۇئ،
رەبات ئىچىدى ئەندەك بۇ يەردىن ناڭا. چەھار سۇ تەرەفكە قىلىمىز رۇجۇئ.

مۇبارەك بىلە پىر دېدى ئانچە پەند،
دىلىم ئەيلەمەي سۆزلەردىنى پىسەند.
چۇ دىلبەرغە ئالدىم غىزايۇ تەئام،
بۇزۇغ ئۆي سارىغە ئۇرۇپ يانە گام.
كۆرۈپ يىغلاددىم ئول سەنەمنىك يۈزىدىن،
دېدىم يانە پىرغە مۇرادىم سۆزىدىن.
دېدى: ئەي يىگىت بۇ خىيالىك ياماڭ،
كېتەر جىسمىك ئىچرە تۇمەن بولسە جان.
نە كىم ئەي مۇسافىر تۇزۇڭنى يېدىم،
قۇلاغىمغە ئالغىل بۇ سۆزنى دېدىم.
قاباغىمنى ئېتىپ ئەيتسام جەۋاب،
مۇناسىب ئەمەستۇر ساڭا ئەي شەباب.
نەكىم ئىشق ئوتىدا دىل ئەفروز سەن،
مۇرادىڭنى تاپماي غەم ئەندوز سەن.
سەھەرلەردە يىغلاپ ئەگەر ئۇرساڭ ئاھ،
نەتاڭ بولسە ھالىم بۇ كۈندىن تەباھ.
دېدىمكى: تەنىمدە تۇمەن جان ئېرۇر،
ئانىڭ ھەققىدە بارچە قۇربان ئېرۇر.
پەرىۋەش يولىدا تۆكەي ئانچە قان،
ئانىڭسىز نە لازىم بەدەن ئىچرە جان.
سەن ئەي پىر دەيرسەن، بەھانە قىلاي،
كى مەن ھەم ئۆزۈڭگە فەسانە قىلاي.
ئەگەر ئۆلتۈرۈرسەن رىزا مەن ساڭا،
دېمە ھەرگىز ئانداغ سۆزۈڭنى ماڭا.
مەئەلقىسسە تۇردۇم قاشىدا بىر ئاي،
دېدىمكى يەنە بىر چەغانە قۇراي.
بۇ تەدبىر ئانداغ ساڭا دام ئولۇپ،
ئىشىم گەر تۈگەنسە سەرەنجام ئولۇپ.
قاشىغە كىرىپ مىڭ تەمەللۇق قىلىپ،
جەۋاھىر باشىدىن تەسەددۇق قىلىپ.
تۇرۇپ خىزمەتىدە قارا قۇل كەبى،
ئۇچام ئۆزرە كەيدىم ئىگىن جۇل كەبى.
نەچە بارە قىلسام ساڭا خاستكار،
بېرۈرگە قىزىدىن قىلمادى ئىختىيار.
بۇ سۆزلەرنى ئەيدىم ساڭا ئاقىبەت:
يېتىشسە قەزايى ساڭا ئاقىبەت.

نە كىم دەھر فانى ئېرۈر بىۋەفا،
ۋەفا ئىزدەگەنگە قىلۇر كۆپ جەفا.
قارىپسىز زەئىفدۇركى ئەھۋالىڭىز،
يېتىپدۇر بۇ يەرگە كۈھەن سالىڭىز.
ئەگەر تەگسە ناگاھ سەمۇمى ئەجەل،
كېتەر باشىڭىزدىن بۇ تۇل ئەمەل.
قىزىڭ قالسە تەنھا ئالۇر بىر كىشى،
قاچان راست كەلگەي جەھانىڭ ئىشى.
ئۆرە تۇردۇم ئانداغ قىلىپ ئىلتىجا،
خۇدا ھەققى كەلتۇر سۆزۈمنى بەجا.
ئەگەر يەتسە تەشۇىش پەرىۋەش ئۈچۈن،
رىزامەن نە كەلسە بۇ دىلكەش ئۈچۈن.
دېدى پىر: بۇ سۆزنى قىزىمغە دەيىن،
سۆزۈمنى دېگۈنچە تۇرۇڭ سىز كېيىن.
ئانىڭ بىرلە ئەمدى قىلاي مەشۋەرەت،
ئۆزى ھەم بۇ ئىشدا نەدەر مەسلەھەت.
ئېشتتىمكى پىرىدىن كى ئول مۇژدەنى،
تىرىلدۇردى ئەيسا كۈھەن مۇردەنى.
چۇغەم ئېردى تاغدىن ئەغىر مەندەكى،
كۆتەرىلدى باشىدىن بۇ غەم ئەندەكى.
چۇ پىرنىڭ سۆزىدنى قەبۇل ئەيلەدىم،
ھەمۇلدەم ئۆزۈمنى خۇمۇل ئەيلەدىم.
چىقىپ پىر قاشىدىن غۇلامنى ئالىپ،
ئۈيۈماي تاڭ ئاتتى باشىمنى سالىپ.
يەنە كەلدىم ئەرتە چېكىپ بابنى،
خىيالىم كۆرەي دەپ بۇ مەھتابنى.
چىقىپ بابا ئەيدى: «كىملىك ئەي يىگىت.
بەيان ئەيلەگەن سۆزلەرىمنى ئىشىت.
بۇگۈن كېچە ئانداغ خىيال ئەيلەدىم،
قىزىم بىرلە قىيلۇ مەقال ئەيلەدىم.
مەئەلقىسسە يەتتى بۇ يەرگە كېگەش،
پەزىر ئەتتى ئۆزنى ساڭا ماھۇەش.
قارىپدۇرمەن ئەمدى بولۇپ خەستەئى،
ئەجەل دامىغە قول - فۇتۇم بەستەئى.
بولۇپ يار تەكرى تەبارەك ساڭا،
ئىشىڭنىڭ ۋۇقوئى مۇبارەك ساڭا.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

سۆزۈم ئولكى مەندىن يىراق ئولماغىل،
بەرەي قىزنى تەلىخى مەزاق ئولماغىل.
تىرىكلىكدە ھالىمدىن ئالغىل خەبەر،
قاچان ئەيلەسەممەن جەھاندىن سەفەر.
ھەمسە ئىشلاردىنى سەرەنجام ئەت،
سۆزۈمنى قەبۇل قىل، كەمالىگە يەت.»
نەسىھەتلەرنى پەرىز ئەيلەدىم،
چۆ بەردى قىزىن، دەستگىر ئەيلەدىم.
بۇلۇپ غۇنچە خەندان، تۇرۇپ يەتتە كۇن،
قىلىپ خىزمەتىنى نە كۈندۈز، نە تۈن.

بۇ ئەييامىلاردا كەسەل بولدى ئول،
فەنادىن بەقا سارىغە تۇتتى يول.
ئۆلۈم جابدۇقىنى يەتۈردۇم رەۋان،
قىلىپ مۇردە تەننى يەر ئىچرە نىھان.
ئەزىمەت ئىشىنى قىلىپ ئىختىيار،
ياپىپ ئول سەنەمنىڭ يۈزىگە خىمار.
بۇ مەۋزىئدە تاپتۇق تۇرارغە سەراي،
بەش ـ ئالتە كۇن ئىچرە تۇتۇپ ئاندا جاي.
ياتار ئىردى ئۆيدە ھەمول گۈلئۇزار،
قاشىدىن قوپارغە دەمى يوق قەرار.
بۇ نەۋئ سۆزنى ئەيتۇر مۇبارەك ماڭا:
يىراق بول بۇ قىزدىن نەسىھەت ساڭا.
دەر ئىردىم: دىلبەر لەبىنى شوراي،
كى پەرۋانە يەڭلىغ ئۆزۈمنى ئۇراي.
قىلۇر ئىردى بۇ قۇل سەياسەت ماڭا:
بۇ فاسىد خىيالىڭ بەلادۇر ساڭا.
بۇ ئىشلاردىن ئىردىم پەرىشان بەسى،
ياۋۇغلۇق ئىشىم ھەم گۇرىزان بەسى.
يوق ئىردى ماڭا لەمھەئى تاقەتى،
بۇ قۇل بولدى ئانچە ماڭا ئافەتى.
خىيالىمدا كەچسە بۇلايىن ياۋۇق،
غۇلام ئەيتۇر ئىردى تەكەللۇم ساۋۇق:
سەن ئەي بەچچە ئۇڭمۇ ۋە ياكىم سارالىڭ،
شەقىقە كىشىدەك ئۇرارسەن پارالىڭ.
بىلەلمەسمە نادان ۋەيا سەن كىچىك،

ۋە ياكىم باشىڭدا مىڭەدۇر فۇچىك.
مۇنىڭ بارەسىدىن جەفا كۆرگەمىز،
نەھايەتىدىن ئارتۇق خەفا كۆرگەمىز.
ئوشۇلدەم دېدىمكى بۇ يەڭلىغ كەلام:
بەلا مەدىنى سۆزنى قىلۇرسەن غۇلام.
نە مېھنەتدە كەلدى بۇ دۇررى مۇراد،
بولۇپ مەن بۇ مەھۋەش تاپىلغانچە شاد.
دېدىكىم مۇبارەك مەنى سادەغە،
جەھاندىن سەۋا بولغان ئازادەغە:
ئەگەر بولماساڭ سەن مۇنىڭدىن يىراق،
كېيىن نەفئ بەرمەس چېكەرسەن فىراق.
كى سادىق سۆزىدىن تەۋەھھۇم قىلىڭ،
دەپ ئىردى، تاپىلسە قاشىمغە كېلىڭ.
ئەمانەتكە سۇنمە خىيانەت قولىن،
تۇتۇڭ راست ئانچە دىيانەت يولىن.
ئۇنۇتتۇڭ سۆزىنى خەبەردار بول،
سەلامەت ئالىپ بار، نەمەكخار بول.
غۇلامغە قىلىپ مەن بۇ يەڭلىغ خىتاب:
ماڭا قىلماغىل سەن بۇ ھەينەدە ئىتاب.
سۆزۈڭ راست، ئەمما قىلىپ ئىشىق زور،
بولۇپدۇر ماڭا مەن قاراماق زەرۇر.
ئەگەر سالسە تەكرىم ساڭا ئىشقىنى،
ماڭا ئوخشە سەن ھەم يازىپ مەشقىنى.
ئوقۇر ئىردىڭ ئانى سەبايۇ مەسا،
قىلۇر ئىردىڭ ئانداغ ماڭا ئىلتىجا.
ئەگەر تەگسە كىمگە تەئەششۇق ئوتى،
ئالاۋ ئىچرە كىرسە كۆيەرمۇ فوتى؟
كىشى ئىشق ئوتىغە قۇۋانغان زەمان،
ئەگەر گۇربە بولسا بولۇر ئارسلان.
ماڭا كار قىلماس نەسىھەتلەرىڭ،
ماڭا ئەرزىمەس بۇ ئەزىمەتلەرىڭ.

يەنە دېدى بۇ قۇل: پەرىلەر يامان،
تاپالماسسەن ھەرگىز قاچىپ ھەم ئەمان.
بۇ سۆزلەرنى ئاڭلاپ مەنى خاكسار،
تۆكۈپ ياش كۆزۈمدىن چۇن ئەبرى بەھار.

كى ئەفسۇس ئەيلەپ دەر ئېردىم: دەرىغ!
فىغان ھەسرەتا - دەپ يەر ئېردىم دەرىغ.
كى نالەمدىن ئولدى يۇرەكلەرگەباب،
كى جانىم چىقارغە قىلۇر ئىزتىراب.
بېرۇر ئېردى تەسكىن مۇبارەك ماڭا،
گەھى يىغلابان دەپ: نە بولدى ساڭا؟
دېمە جانغە راھەت، بىل ئافەت مۇنى،
كى سادىقغە يەتكۈر سەلامەت مۇنى.
ئىشتىتىم بۇ سۆزنى تەئەممۇل بىلە،
بولۇپمەن شىكىب تەھەممۇل بىلە.
بۇرۇنقى سۇھبەت قىلمايىن ماجەرا،
ئۆزۈمنى ئالىپ بىر كەنارە ئارا.
تۇتۇپ گوشە ئانداغ ياتىپ جۇغدۇار،
تاڭ ئاتقۇنچە يىغلاپ بولۇپ بىقەرار.
ئۆتۈپ ۋەسل ئۈمىدى بىلە ئۇشبۇ تۇن،
جەھان رەۋشەن ئولدى تۇلۇئ ئەتتى كۇن.
فىراقىدا بولسام نەچە تەئىدىل،
قىيا باقماس ئېرى ماڭا سەئىدىل.
ئۇرۇپ شوئلە ئانداغ ھەرارەت ئوتى،
ساۋۇردى كۇلۇمنى شەرارەت ئوتى.
تەسەللى بېرىپ دەر ئېدى بۇ غۇلام:
ئەگەر چىنغە يەتسەڭ بولۇر ئىش تەمام.
كى ئەسبابى تويۇنڭ ئىشىدۇر شەدىد،
ئالىپ كەلمەكىگە يولىدۇر بەئىد.
قاچان چىنغە يەتسەڭ سەبابۇ مەسا،
ئەگەر كۆرسە ئوردا ئىچىنى نىسا.
ئەگەر جۇش ئۇرسە مۇۋەددەت مەيى،
بەسى زەۋق بىرلە مۇھەببەت مەيى.
بولۇر ئاندا شايەدكى مايىل ساڭا،
كەلۇر قولغە، يوق ھېچ ھايىل ساڭا.
يەنە قۇلغە دېدىم بۇ يەگلىغ جەۋاب:
بۇ ئەرزىمنى ئاڭلا، ئىشىم ئىزتىراب.
قىلىپ ئېئتىمىد سەن بۇ كەچ دەھرىغە،
كى دەرسەن يېتىشسەڭ بەجىن شەھرىغە.
ساڭا بارچە سىررىم سۆۋەيدا ئېرۇر،
بۇ قىزغە دىلىم زار - شەيدا ئېرۇر.
ئەگەر چۆلدە بولسە ئۇسالى بەھەم،
ئەگەر كەتسە شەھلىغ ئانىڭدىن نەغەم.
قاچان چىنغە يەتسەڭ بولۇر شورۇشەر،
مەلىك سادىق ئاندىن تاپار ھەم خەبەر.
ئالىپ قىزنى ھەرگىز ماڭا بەرمەگەي،
نە بەرگەي ماڭا ھەم ساڭا بەرمەگەي.
يەنە قىلدى نۇكتە مۇبارەك ماڭا:
ئەگەر بەرمەسە ئول سەنەمنى ساڭا،
بۇ يەردە ئانىڭ ئىلاجىن قىلاي،
ئاتايۇ ئانادەك باشىڭنى سىلاي.
قۇلاق سالكى ئاڭلا بۇ تەقرىرنى،
ئاڭا مەن قىلۇرمەن بۇ تەدبىرنى.
ئاتاڭ باردى بىر يىل مەلىك قاشىغە،
ئانى كىردى باشلاپ يېمەك ئاشىغە.
ئۆزى كىردى، قويدى مېنى تاشقارى،
پەرىلەر قاشىمغە كېلىپ ياش - قارى.
ھۇجۇم ئەيلەدىلەر ئاراغە ئالىپ،
باشىم ئۇزرە باران كەبى تاش سالىپ.
بۇ ۋاقتىنى قىلدىم ئاتاڭغە بەيان،
دېدى: «تۇرمە مۇندا، بارىپ تۇر ئۇيان.»
قاچىپ تۇردۇم ئاندىن بۇلۇڭغە بارىپ،
يەنە كەلمەدىلەر ئۇلار ئاختارىپ.
قۇتۇلدۇم پەرىلەر شىكايەتىدىن،
شىكايەت ئەمەسكى خىيانەتىدىن.
يانىپ كەلدۇك ئەما قىلىپ ئەلۋىداۋ،
ماڭىپ يولنى يىلدام قىلىپ ئىنقىتاۋ.
يەنە ئەزم قىلدۇق ئىسكەنچى يولى،
مۇلاقات بولدى مەلىكنىڭ ئېلى.
دېدىم: پەرىلەر ماڭا تاش ئاتار،
ئانىڭ شورىشىدىن يەنە باش قاتار.
دېدى: بۇ مەكاندۇر پەرىغە ئۇۋا،
بېرىپ ياغنى، ئەيدى: تەنىڭغە سۇۋا.
بۇيى يەتسە جىنغە تەنەففۇر ئېتەر،
يەقىن كەلمەي ئوق ھەر تەرەفكە كېتەر.
كى بادىم بۇ ياغنى تەنىمغە سۇرۇپ،
قاچار ئېردى جىنلار يىراقدىن كۆرۇپ.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

داغى مەنده باردۇر ئوشۇل ياغدىن،
كۆڭۈلگه مۇۋافىق نەچه فىدىيەلەر.

ئانى ساقلامىشمەن بۇرۇن چاغدىن.
كى ئەھۋال سوردىكى رەنجىدىن،

بۇ ئازمۇده بىرله قىلۇرمەن قىياس،
يەنه تەفتىش ئەتتى ھەمول گەنجىدىن.

بۇ قىز قىلسه ياغدىن تەنگه مىساس.
قىلىپ ئېردى جىنلار بەسى تەھنىيەت،

ئەگەر ئىشقىدا ئول مەلىك ئەشكىرىز،
دەر ئېردى: بۇ يەردە ئەمەس ئەمنىيەت.

گۇمان يوق مۇنىڭدىن قىلۇر ئول گۇرىز.
قولۇڭغه كەلىپدۇركى دۇررى مۇراد،

بۇ تەدبىر بىرله غەرامەت قىلىپ،
قىلالى مەلىك ساربغه ئىجتىھاد،

پەرىلەرغه قاتتىق ئەداۋەت قىلىپ.
نېدىنكىم ئېرۇر ئول بەسى ئىنتىزار،

ۋە لېكىن يوق ئېردى ئاڭا ھېچ ئىلاج،
بۇ يەردە نەلازىم تۇرارغه قەرار.

ئانىڭ ۋەھمى بىرله جەھان ئېردى داج.
مۇبارەك دېدىكىم: تەۋەققۇف كېرەك،

تۇتۇپ يولۇك ئىچىده بۇ قىزنى نىھان،
پەرىۋەشغه سىزدىن تەلەتتۇق كېرەك.

بىلۇر ئېردىم ئانداغ تەنىم ئىچره جان.
يۇرۇرگه قىلۇرلەر ئەگەر ئىزدىھام،

غۇلام قويماس ئېردى نەزەر قىلغالى،
بۇ رەئناغه يوقتۇر كېيەرگه ھۇتام.

ئۇچ ئاي بولدى بىزگه سەفەر قىلغالى.
ئالىپ كەلسەڭىزلەر بۇ يەرگه مەتائ،

يوق ئېردىكى لەھزه سۇرۇرۇ نەشات،
ئەگەر كەيسه دىلبەر تاپار ئىنتىفائ.

بەناگەھ كۆرۈندى كۆزۈمگه رەبات.
پەرىلەر بۇ سۆزنى ئىشتكەن زەمان،

كېلۇر ئېردى ئاندىن بەغايەت سۇرەن،
مەكانىغه بولدى قۇيۇندەك رەۋان.

بۇ ئاۋاز ئانداغ مىسالى بوران.
ماڭا لۇتف بىرله ئاياقچى مۇدام،

مۇبارەك دېدىكىم: بۇلار جىن ئېرۇر،
سەبۇھى كەرەم قىل تاپاي مەن مەقام.

كى سادىق تەرەفدىن نىشانه ئېرۇر.
ئانىڭ كەيفى بىرله پەرى سەيد ئېتدى،

يىتىپ كەلدى جىنلار ئالىپ ھەدىيەلەر،
مەدەد قىلسه تەڭرى ئانى قەيد ئېتەي.

پەرىۋەش مەلىك سادىق جىنىنىڭ خەبەرىنى ئاڭلاپ، شاھزادە تەرەفىگه باقىپ دەرىشت تەگكەلۇملار قىلىپ گىريه ۋە زارى قىلغانى ۋە مۇبارەك ئاڭا شىرىن سۆز بىرله تەسكىن خاتىر بەرگەنى

خىرەد بەردى مۇنداغ ھېكايەتغه دەرج،
ماڭا بارمۇ ئاندىن قاچارغه گۇزىر؟

كى بازار مەئنى ئارا قىلدى خەرج.
بۇ يەڭلىغ بولۇرمۇ رەفاقەت ئىشى؟

مۇبارەك چۇ ئانداغ دەپ ئېردى ئەرز،
كى مۇنداغ جەفانى قىلۇرمۇ كىشى؟

ئەگەر سۇرسه ياغنى بولۇر قىز مەرەز.
پەرىلەرنى كۆرگەن ئېدىم مەن بۇرۇن،

چۇ مەھۇەش ئىشىتتى بۇ كۆفتارنى،
يۇرۇر ئېدىم ئاندىن تاپالماي ئورۇن.

كى ئاغاز قىلدى يەنه زارنى.
دەرىغاكى بولسه ماڭا خەنجەرى،

دېدى: ئەي مۇبارەك گۇناھسىز نېدۇر؟
كى ئۇرسام يوق ئولسه بۇ جان پەيكەرى.

بۇ ئىشنى قىلۇرسەن پەناھسىز نېدۇر؟
قىلۇرسىزكى مۇنداغ ستەمكارلىق،

مېنى جىنغه ئاخىر قىلىپ سىز ئەسىر،
رەۋادۇرمۇ ئاشىقغه غەددارلىق.

كېچىسى كەلسە ئىنسان ئۆزى شەھەردىن،
ئۇيات يوقمۇ، قورقۇڭ خۇدا قەھەردىن.
كى قىزنىڭ سۆزىنى ئىشىتتى غۇلام،
تەسەللى خاتىر بېرىپ زىرۇبام:
قەدەرگە بويۇن سۇن، كېرەكمەس فىغان،
مۇقەددەرگە رازى ئەمەسلىك يامان.
تەۋەھھۇمدىن ئەتمە تولا ئىزتىرار،
بۇ رەۋىشىنى سۇرسەڭ پەرىلەر قاچار.
ئالىپ قىز قولىغە، بۇ ياغىنى كۆرۈپ،
ھەمە ئۇزۇلارغە ئالاسىز سۇرۇپ.
مۇنىڭ بىرلە لېكىن سۇكۇت ئەتمەدى،
يەنە ھەم بۇ غەمنىڭ يۈكى كەتمەدى.
ئوشۇل تۇن بۇ ھامۇندا ئەيلەپ ۋەتەن،
ياغىپ باشىمىزغە چۇ بەرقى مەھەن.
ھۇجۇم ئەتتى كەلدىمۇكى لەشكەرى،
يىراق ئولدى قىزدىن ھەزىن ئەسكەرى.
ئۇلار بولدى ئۇيقۇ بىلە ئىشتىغال،
ۋەلى مەندە ئېردى خىيالى ۋىسال،
قاشىغە كىرۇرگە قىلىپ ئىزتىراب،
كى ئاھىستە قىزنىڭ يۈزىنى سىلاپ.
تەنىمنى خەزاندىن بەتەر تەبرەتىپ،
بەسى ۋەھىم بىرلە ئانى ئويغاتىپ.
دېدىم: كەي چىرايلىق ئېلىنىڭ شەھى،
كۆكۈل زۇلمەتىنىڭ يارۇتغان مەھى.
فىراقىڭ ئوتىدا بۇ جانىم كۆيەر،
رىزامەن تۆكەرسەن خۇنۇمنى ئەگەر.
بەھەم بولماسا گەر ۋىسالىڭ سېنىڭ،
نەسۇددۇر جەھاندا ھەياتىم مېنىڭ.
بەتەھقىق ساڭا ئاشىقى زارىمەن.
قۇيۇندەك سەراسىمە دەۋۇارىمەن.
بۇ تۇندە قۇلۇڭغە نەزەر ئەتمەسەڭ،
تەرەھھۇم قىلىپ دادىمە يەتمەسەڭ.
كى زور ئەتسە ئىشقىم ئوتى شىددەتى،
نەتاڭكىم ياپۇشسە ساڭا ھىرقەتى.
سېنى ھەم مېنى بىئەبا كۆيدۇرۇپ،
قارا كۈللەرنى شەمالى ساۋۇرۇپ.
كى تۇتقاي فەلەكنىڭ يۈزىنى غۇبار،
ۋۇھۇشۇ تۇيۇر يىغلاغاي زار-زار.
ئەگەر داد قىلسام قىيامەت كۈنى،
جەۋابىڭ نە بولغاي نەدامەت كۈنى.
بۇ يەڭلىغ تەرانە چېكىپ مەن زىياد،
پەرىشانلىغىم ئەيلەدىم قىزغە ياد.
چۇ ئاھىم ئوتى تۇرفە ئۇردى شەرەر،
پەرىۋەش نىھالىغە قىلدى ئەسەر.
دېدى: ئاشىق ئولساڭ ماڭا مۇنچە زار،
كى جىن شەھرى ئىچرە ساڭا نېمە بار؟
دېدىمكى: مۇڭا ئىككى بائىس ئېرۇر،
باشىم ئۇزرە مۇنداغ ھەۋادىس ئېرۇر.
بىرىسى بۇ دۇركىم قەزاۋۇ قەدەر،
بىرى شاھ سادىقغە يەتسە خەبەر.
قايۇ يەردە بولساق كۆرۈرمىز بەلا،
بولۇرمىز ئانىڭ ئىلكىگە مۇبتەلا.
ئىشىتتى سۆزۈمنى، دېدى: ئەي جەۋان،
ئۇنايمەن سۆزۈڭگە، ۋەلى تۇت نىھان.
سېنى دەپ كۆرۈپمەن بۇ يەڭلىغ جەفا،
جەفا ئورنىغە كىم كېرەكدۇر ۋەفا.
زەماندىن ساڭا ھەم يېتىپدۇر سىتەم،
نەتاڭ قىلسە تەڭرى تەئالا كەرەم.
كى جان رىشتەسىغە تىزىپ دۇر سۆزىن،
بولۇپ شاد-خۇررەم بىر ئۆپتۇم يۈزىن.
دېدىم: ئەي نىگارا، نەفەس تەندە بار،
فىدايىڭغە ئەيلەي سۇچۇڭ جان نىسار.
كى مەئشۇق قىلغاچ سۆزۈمنى پەرز،
بەسا سەيھە ئۇردۇم مىسالى نەفىر.
بۇ ھالەتتە كىردى قولاغىمغە ئۇن،
دېدىم: نە بەلادۇر كېلىپدۇر بۇتۇن؟
ۋەفاسىز جەھاننىڭ ئىشى بولدى ئەۋج،
قاراسام پەرىلەر تۇرار فەۋج-فەۋج.
بىرىنىڭ قولىدا مەتائۇ ھەرىر،
بىرىنىڭ قولىدا مۇرەسسەئ سەرىر.
مەتائىلارنى بىرگە قىلىپ ئىلتىفات،
دېدى: قىزنى مىندۇر سەرىر ئۇزرەپات.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

بېرىپ بىزگە يانە بەلەند پايە تەخت،
بارىسى ياسالغان ئېرۈر سەڭگى تەخت.
كۆتەردى پەرىلەر كېلىپ شۇلزەمان،
كى سادىق قاشىغە مىسالى بوران.
ئالىپ باردى بىزنى تۇتۇپ ئەرجۇمەند،
كېلىپ ئالدىمىزغە، قىلىپ كۆپ پىسەند.
پەرىلەر بىرىدىن بىرى ئالدىراپ،
ئالىپ كەلمەكىگە قىلىپ ئىزتىراپ.
دىماغىغە يەتكەچ بۇ ياغنىڭ بۇيى،
قاچىپ نارى ئاندىن، بۇزۇلدى خۇيى.
دىماغىدىن ئۆرلەپ غەزەبنىڭ ئوتى،
كى تىترەپ خەزاندەك قولىيۇ فۇتى،
مۇبارەككە ئەيدى بۇ يەڭلىغ خىتاب،
قىلىپسەن ئۆزۈڭگە قۇتۇلماس ئەزاب.
كى سەندىن ئەمەسمۇ بۇ ئەييارلىق،
تۇزۇم يەپ قىلىپسەنكى غەددارلىق.
سالىپ قۇل ھەمولدەم كى ئىزارىنى،
ئاڭا كۆرسەتىپ فۇت ئارا بارىنى.
نەزەر قىلدى سادىق ئوشۇل سائەتى،
مۇبارەكنىڭ ئولمىش ئەدەم ئالەتى.
دېدىكىم: نەۋەجھى كېسىپسەن ئانى؟
ۋەيا قىلدىمۇ جىن بۇ يەڭلىغ سېنى؟
مۇبارەك دېدىكىم: ئەلەلئېئتىماد،
بۇيۈردۇڭ ئىشىڭغە قىلىپ ئېئتىقاد.
كېسىپ ئالەتىمنى ئەدەم ئەيلەدىم،
كى سوڭرە بۇ ئىشغە قەدەم ئەيلەدىم.
ساقايدىكى مەرھەم بىلە ئول جەرىھ،
سۆزۈم كىزب ئەرمەس بەتەھقىق سەرىھ.
مۇبارەكنى قويدى باقىپ مەن تەرەف،
غەزەب بىرلە قىلغاي مېنى ئول تەلەف:
ئېرۈر بۇ خىيانەت سېنىڭ ئەي ئوغۇل!
نېدىن ئەيلەگەيسەن دىلىمنى مەلۇل؟
بولۇپ زەھر قاتىل كەبى خەشمناك،
ياپۇشتىكى قىلغاي مېنى ئول ھەلەك.
كۆڭۈلدە كەچۈردۈم بۇ تەدبىرنى:
«قولۇمغە ئالاي تېز شەمشىرنى.»

تىلىم جارى بولدى خۇدا ئىسمىغە،
كى شەمشىرى سالدىم ئانىڭ جىسمىغە.
قىلىچ تەگدى ئولدەم، يىقىلدىكى ئول،
بارىپ تەپتىم ئانى يەنە ئىككى يول.
بۇ سائەت ئانىڭدىن ئۈزۈلدى نەپەس،
دېدىم: ئۇچتى روھى، كى قالدى قەفەس.
دېدىم: يانە قاتتىغ ئاڭا زەخم ئۇراي،
قۇتۇلسام پەرىدىن بۇ يەردە تۇراي.
ئەگەر قىلماسام بۇ ئەدۇۋنى ھەلاك،
مېنى ئۆلتۈرۈر يا قىلۇر زەخمناك.
بۇ ھالەتدە كۆردۈم مۇغايىر ئانى،
بولۇپ توپ مەسەللىك بۇ جىننىڭ تەنى.
يىراق ئولدى كۆزدىن ھەۋاغە ئۇچۇپ،
يانىپ تۈشتى ئاندىن بېلىمنى قۇچۇپ
غەزەب بىرلە ئۇردى ماڭا پۇشت پا،
دېدىم: ئەمدى بولدۇم بۇ جاندىن رەھا.
يېقىلدىمكى ئانداغ ھۇشۇمدىن كېتىپ،
ئۆلۈكلەرغە ئوخشە دەمىم ھەم پېتىپ.
دىماغىمغە يەتتى يەنە بادى سەھۋ،
بولۇپ سائەتىدە ئانىڭ دەردى مەھۋ.
ئالىپ ئەندەكى ھەم ئۆزۈمدىن خەبەر،
كى قىلسام بۇ ياتغان يېرىمگە نەزەر.
ئەجايىب ـ غەرايىب بەيابان ئېرۈر،
بارى سەڭگىخارە مۇغىلان ئېرۈر.
بۇ قىلغان ئىشىمدىن پۇشايمان قىلىپ،
قىلىپ نەۋھە چاك كىرىبان قىلىپ.
تۇرار ئېردىم ئانداغ نەدامەت بىلە،
كۆزۈم كۆرمەگەن ھېچ ئەلامەت بىلە.
بارۇرغە مەكان يوق، يول ئولدى يىراق،
چۇ فەرھاد، مەجنۇن دېدىم ئەلفىراق.
يېمەككە غىزا يوق، نە ئىچمەككە سۇ،
دېدىم: ۋاي، قايداغ بەلادۇركى بۇ؟
نەتۈن ئۇيقۇ بولغاي، نە كۈندۈر مەقام،
يۈزۈم بولدى مېھنەت توغىدىن رەغام.
يۈرۈر ئېردىم ئانداغ مەراھىل كېزىپ،
دەۋانۇ بەيابان ساھىل كېزىپ.

كىم ئۇچرار بۇ سەھرا ئاراسۇبھشام،
سوزار ئىردىم ئول جىن ئۆيىنى دەۋام.
فىراقىدا بولدۇم مىسالى سامان،
تىرىكلىكنى بىلدىم ئۆلۈمدىن ياماڭ.
يوق ئىردىكى تاقەت بۇ ئەندۇھغە،
بەناگاھ يەتتىم ئىگىز كۇھغە.
دېدىمكى: بۇ يەردىن ئۆزۈمنى ئۇراي،
كى فەرسۇدە جاننى ئاڭا تاپشۇراي.
بۇ سىرنى ئىچىمدە قىلىپ ئىختىساس.
بولايدەپ بۇ ھىجران ئوتىدىن خەلاس.
چىقىپ يۇز مەشەققەت بىلە راغ ئۈزە،
كۆرۈندىكى ئابىد ھەمول تاغ ئۈزە.
ياتىپ ئىركەن ئاندا ئىبادەت قىلىپ،
پەيەمبەر سۆزىگە ئىتائەت قىلىپ.
دېدىمكى: بارايىن ئانىڭ قاشىغە،
سورايىن نە كەلمىش ئانىڭ باشىغە.
يەقىن كەلدىم ئانداغ تۇتۇپ ئىھتىرام،
ئەدەب بىرلە قىلدىم بۇ پىرغە سەلام.
يېتىپ ئىردى ئانچە باشىمغە ئەلەم،
كۆرۈپ بولدى غەملەر باشىمدىن ئەدەم.
بۇ تاغدا بار ئىردىكى دەرۋىشلەر،
فەلەك زۇلمى بىرلە دىلى رىشلەر.
بولۇپ مەرد ئابىد ماڭا رەھنەمۇن،
دېدى: مۇنچە بولمە مۇڭا سەرنىگۇن.
نەتاڭ لۇتفى ئەتسە ساڭا زۇلجەلال،
يەتسۇرسە ئىلمىككە مۇرادۇ ۋىسال.
قۇلاغىڭغە ئالغىل سۆزۈمنى شەفىق،
كى دەرۋىشلەرغە بارىپ بول رەفىق.
ئۇلار سۇھبەتىغە مۇشەررەف بولۇپ،
سوراپ سەرگۈزەشتە مۇئەررەف بولۇپ.
قوپۇڭلار رەۋاقدىن كىرىپ راھغە،
بولۇڭلار مۇلاقى بارىپ شاھغە.
بۇ ئابىد سۆزى بىرلە بولدۇم رەۋان،
بۇ دەرۋىشلەرنى تاپىپ شۇلزەمان.
بۇلار بىرلە باردۇق ئەمىر قاشىغە،
شېرىڭ ئەتتى تەكرىم ئانىڭ ئاشىغە.
كۆرۈپ ھال سوردىكى ئول نىكبەخت،
كىم ئول مىر ئىردىكى ئازادە بەخت.
قىلىپ بىنەۋالار بۇ شەھغە دۇڭا،
كى دەرگاھى ھەقغە قىلىپ ئىلتىجا.
دېدى: ئامىن، ئول ھەم قىلىپ زارلىق،
غەرىبلەرغە قىلدى مەددكارلىق.
كەل ئەي ساقى تۇتغىل زىيائىيغە جام،
ئىرەم باغىغە ئەيلەسۇن ئىزدىھام.
ئىرۇر ئول ئىرەم باغىنىڭ بۇلبۇلى،
نە تاتكىم ئاچىلسە ۋىسالى گۇلى.

پادىشاھ ئازادە بەخت فەرزەند بارەسىدىن دەرۋىشلەرغە ئەھۋالىن ئەرز قىلغانى ۋە ئول دەرۋىشلەر دەرگاھى ھەقغە تەۋەججۇھ بىلە ئىلتىجا قىلىپ دۇئاغە قول كۆتەرگەنى ۋە دۇئا ئىجابەتكە مەقرۇن بۇلۇپ، فات فۇرسەت ھەرەمالەردىن بىرى ئوغۇل فەرزەند تەۋەللۇد قلغانى ۋە ئول تىفلىنى جىنلار گۇلىستانى ئىرەمگە ئالىپ كېتىپ، نەچچە مۇددەتتىن كېيىن پادىشاھ ھەم ئۆزى ئول يەرگە بارغانى

فەساھەت ئىلىنىڭ سۇخەندانلارى،
چۇ دەريايى ئۇممان دۇرەفشانلارى.
ساچىپ دۇرلارىنى زەمان دۇرجىغە،
زەمان دۇرجى يوقكىم جەھان دۇرجىغە.
بار ئىردىكى شاھى بەسى مۇھتەرەم،
ئەدالەتدە يەكتا، سەخا ئىچرە ھەم.
ئۇلۇغ ئىردى ئانداغ ئانىڭ دەۋلەتى،
جەھاننى پۇر ئالغان ئىدى شەۋكەتى.
كى خاردىن ئارتۇق جەۋاھىرلارى،
ۋەرەقلەردىن ئەفزۇن فۇلۇس زەرلەرى.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

ساناپ بىلمەس ئېردى ئانىڭ لەشكەرىن،
ئانىڭدەك كى بىلمەس فەلەك ئەختەرىن.
نەدىسە جەھاندا مۇھەييا ئېدى،
ھەمە كارى - بارى مۇتەررا ئېدى.
يوق ئېردىكى فەرزەند شەھەنشاھقە،
بولۇپ لەفزى ۋارىد دەمى ئاھقە.
بۇ دەرۋىشلەرغە قىلىپ ئىلتىجا،
دېدى: مەتلۇبىمغە قىلىڭلار دۇئا.
كۆتەردى قولىنى تەۋەججۇھ قىلىپ،
كى شاھى زەمان مۇددەئاسىن بىلىپ.
تىلەكىن خۇداۋەند قىلماي تەلەف،
رەۋان تەگدى سەھمى دۇئا بىلھەدەف.
بۇلار بىرلە سۇلتان تۇتۇپ ئۇلفەتى،
دىل ئاسالىق ئەيلەپ نەچە مۇددەتى.
بەنا گاھ يېتىپ كەلدى خاجە سەراي،
بۇدۇركىم ساڭا خۇشخەبەر ئەي ھۇماي.
شەھا، تەخت - بەختىڭگە پايەندەدۇر،
جەنابىڭغە ئەئدا سەرئەفكەندە دۇر.
تەلەب بىرلە قىلدىڭ خۇداغە خۇزۇئ،
بەھەمدۇللاھ، قىلدى قۇياشىڭ تۇلۇئ.
بۇ سۆزنى ئىشتىتكى ئازادە بەخت،
نە ئازادە بەخت، بەلكى ئامادە بەخت.
كېتىپ ئۆزدىن ئانداغكى بىھۇش ئولۇپ،
ئۆلۈكلەر كەبى ياتتى مەدھۇش ئولۇپ.
ئۆتۈپ سائەتى كەلدى ھۇشىغە باز،
ۋەزىرغە باقىپ دېدى بۇ نەۋئ راز:
ھەرەم خانەدىن ھېچ قايى ھامىلە ــ
ئەمەس ئېردى، تۇغمىش قايۇ ئامىلە.
تەۋازۇئ بىلە دېدى خاجە سەراي:
فەلانى ھەرەمگە ئېرۇر نەچچە ئاي.
غەزەب بىرلە بولدى ئىشىكدىن يىراق،
چېكەر ئېردى ھەرتۇن سەدايى فىراق.
كۆرۈنمەي ياتار ئېردى بىر گوشەدە،
خەبەردار ئېدىم مەن ئاڭا توشەدە.
ئۆزى ھامىلە چىقتى، بولدى خۇمۇل،
كى ھەق فەزل ئەيلەپ تۇغۇپدۇر ئوغۇل.

بەسى شاد - خۇررەم بولۇپ پادىشاھ،
قىلىپ شۇكر ھەقتىغە بولۇپ ئىنتىباھ.
ھەرەمخانە بارماق ساري قويدى گام،
كى باردى سەبادەك قىلىپ ئىزدىھام.
كىرىپ ھوجرىغە كۆردى فەرزەندىنى،
قولىغە ئالىپ جانغە پەيۋەندىنى.
سەرۋپا بېرىپ ئول خاجە مۇزدىغە،
ئالىپ چىقتى غۇربەت ئېلى نەزدىغە.
دېدى: شۇكرىلىللاھ، ئەبابىلار،
ئاچىلدى ماڭا بەستە ئەبۋابلار.
قىلىپ ئېردىڭزلەر ئوشۇل كۇن دۇئا،
تەمام ئولدى ئەكنۇن ھەمە مۇددەئا.
بەھەمدۇللاھ، تاپتىمكى ئەزسەر ھەيات،
قويۇڭلار كىرىپ نۇرى دىدەمغە ئات.
كېچەش قىلدى ئانداغ بۇ دەرۋىشلەر،
قويۇپ بەختىيار ئاتنى دىلرىشلەر.
سۆيۈندىكى سۇلتان خاسۇ ئەۋام،
كېچىك - چوڭ خەلايىق يىغىلدى تەمام.
بولۇپ شاد - خۇررەم قىلىپ تەھنىيەت،
دېدىكىم: خۇدا ئەيلەسۇن ئەمنىيەت.
كى تەفۇز ئېتىپ تىفلىنى دايەغە،
ئالىپ چىقتى فىلھال بەلەند پايەغە.
غەربىلەرغە قىلدىكى نەزرى نىياز،
غەنىلەردەك ئولدى بەسى سەرفەراز.
رەئىيەتدىن ئۇچ يىل خىراج ئالمادى،
كى تاجىردىن ئىششار باج ئالمادى.
كى مەھبۇس ئېردى نەچە جۇرمكار،
خەلاس ئەتتى فەرمان قىلىپ شەھرىيار.
ئۇلۇغلارنى چىرلاپ زىيافەت قىلىپ،
كىچىكلەرگە ئانداغ زىيافەت قىلىپ.
بەسى شاد - خۇررەم ئېدى ئول كۇنى،
ئوشۇلدەمدە يەتتىكى نەۋھە ئۇنى.
شەھەنشاھ ئاڭلاپ بۇ ئاۋازنى،
بولۇپ لەرزە، تاشلاپ ھەمە رازنى.
تۇرار ئېردى ئانداغ تەۋەھھۇم بىلە،
ئىشى قالماي ئەسلە تەنەئئۇم بىلە.

هەرەمخانەسىدىن كېلىپ بىر كىشى،
نەدىملىقدا ئېردى ئانىڭ ۋەرزىشى.
بولۇپدۇر ئۇزارى ساماندەك سەرىغ،
قۇلاق سال سۆزۈمگە، شەھا ۋادەرىغ.
ۋەلەدنى قىلىپ ياخشى دىباچە پىچ،
مۇنەققەش مەتاۋ بىرلە زىباچە پىچ.
ئاناسى قۇچاقىغە ئالغان زەمان،
سىيەھ ئەبر كەلدى ھەۋادىن رەۋان.
ئوشۇل سائەت ئولدى جەھان تىيرەلىك،
يېتىشتىكى ئەقلىم ئارا خىيرەلىك.
ئانايۇ بالاغە ئىھاتە قىلىپ،
تۇتۇندەك ئىكەۋنى ئاراغە ئالىپ.
جەۋانىنى تۇتتى سىياھى شەدىد،
بولۇپ سائەتىدە يەنە ناپەدىد.
ئانا بىھۇش ئولدى، ۋەلەد يوقتۇرۇر،
دەرىغا، نەتەيىن سەنەد يوقتۇرۇر.
بۇ ئەندۇھ سۆزنى ئېشىتتىكى شاھ،
كىچىك-چوڭ دولازىم بىلە ئۇردى ئاھ.
بۇ دەرۋىشلەر ھەم پەرىشان بولۇپ،
تەزەررۇئ قىلىپ بەلكى گىريان بولۇپ.
بۇلار ھەم بىرسى بولۇپ دادگەر،
دېدى: يائىلاھا، مۇرادىنى بەر.
مۇلازىمۇ خادىم قىلىپ ئىلتىجا،
تاپارغە ۋەلەدنى قىلىپ ئىرتىجا.
يېغى زارى بىرلە بولۇپ سەرنىگۇن،
بۇ يەڭلىغ ئۆتۈپ مۇددەتى ئىككى كۈن.
قىلىپ بەچچەنى ئەقد گەھۋارەدە،
ياساغان ئانى دۇررى شاھۋارەدە.
بەناگەھ ھەۋادىن نۇزۇل ئەيلەدى،
ئاتاغە بالانى ۋۇسۇل ئەيلەدى.
كۆرۈپ بەچچەنى شاھ بىغەم بولۇپ،
چۇگۇل غۇنچەدەك شاد-خۇررەم بولۇپ.
قىلىپ سەدقەلەرنى، دەپ ھەمدۇ سەنا،
«بېرىپدۇركى تەكرىم بالامنى يەنا.»
ۋە لېكىن بىلەلمەي بۇ ئەسرارنى،
نە ئىقبال ئىكەنىنى، نە ئىدبارنى.

ۋەزىرىغە فەرمان قىلىپ پادىشاھ،
دېدىكىم: قىلىڭ بىر ئۇلۇغ تەكىيەگاھ.
كى ئامادە ئەيلەپ كەمۇ بىمىشلەر،
مەقام ئەيلەسۇن ئاندا دەرۋىشلەر.
مۇئەممەر تۇگەتتى ئۆي ئەسبابىنى،
جەدارۇفىراش ئىلە ئەبۋابىنى.
غەرىبلەر بۇ مەسكەنگە بولدى رەۋان،
مەجالىس تۇزۇپ تۇتتى ئاندا مەكان.
كى سۇلتان كېلىپ جايىدىن ھەر كۈنى،
ئېرۇرشادلىق خاھ مۇزتەر كۈنى.
بۇ دەرۋىشلەر بىرلە سۆھبەت تۇتۇپ،
دىلۇجان بىرلە مۇھەببەت تۇتۇپ.
بۇ يەڭلىغ زەمانىنى گۇزەر ئەيلەدى،
مۇكەددەر ۋۇجۇدىن بەھەر ئەيلەدى.
مەئەلقىسە، شەھزادەدىن ۋاقىف ئول،
ھەر ئايدا ئىكى كۈن ياتار بۇ ئوغۇل.
كېلۇر ئېردى يانە قەۋائىد بىلەن،
مەتائۇ لىباسۇ مۇسائىد بىلەن.
نەزەر سالسە كۆزلەر بۇلۇر خىيرە ناك،
تەسەۋۋۇر قىلۇرغە كۆڭۇل تىيرە ناك.
بۇ مۇئتاد بىرلە ئۆتۈپ يەتتە يىل،
ۋەلى بىلمەس ئېردى نە ئېرمىش دەلىل.
غەرىبلەر بىلە شەھ قىلىپ مەشۋەرەت،
ھەر ئايدا بۇ ۋاقىئ بولۇر بىر كەرەت.
قىلالى مۇڭا ئېيدى تەدبىرىنى،
نەتاڭ ئاڭلاساق بىز چۇتەقرىرىنى.
دېدى: مۇنىشىلارغە پۇتۇڭ ئەرزە داشت،
كى بولسۇن رەقەمنىڭ سۆزى خۇش گۇزاشت.
دەبىرلەر بۇ يەڭلىغ سۇرۇپدۇر رەقەم،
بۇ شەھ ئەيلەمىشدۇر ۋۇجۇدىن ئەدەم.
«ئەلا ئەي شەھەنشاھ ئالى نىشان،
يېتەر ئىلتىفاتىڭ ماڭا ھەر زەمان.
ساڭا ھەق بېرىپدۇركى مەخدۇملۇق،
ۋەلى خىزمەتىڭ بىزگە مەھرۇملۇق.
نە ئىشقە بۇيۇرساڭ قىلاي ئىنقىياد،
كى ئەرزىم بۇدۇر شاھ ئالى نىژاد.»

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

قىلىپ ياخشى تەھرىر ئىلە ئېيتمام،
تۇغقۇشتىكى نامە، دېدى ۋەسسەلام.
ئاسىپ نامەنى تىغلىنىڭ بويىنىغە،
سالىپ ھەم بۇ خەتنى يەنە قويىنىغە.
ئەمرۇ شەرىئۇ رەئىسۇ ۋەزىر،
بۇ ئىش ۋاقىئىغە ئېدى مۇنتەزىر.
بۇ فەرزەند غايىب بولۇپ **بىر** كۈنى،
يېتىپ كەلدى ناگاھ بۇ خەت شۇل كۈنى.
بارىپ ئېردى شاھ بىنەۋا خەيلىغە،
كى **تۇشتى** رەقەم شاھنىڭ زەيلىغە.
ئالىپ **شۇل** زامان خەتكە قىلدى نەزەر،
كى مەزمۇنىدىن ئالدى مۇنداغ خەبەر.
ئىبەرگەن بۇشاھ بۇرناقى نامەنى،
چېكىپ ئارقەسىغە يەنە خامەنى.
يازىپدۇر بۇ يەكلىغ: «شاھا، نىكبەخت،
سۆزۈمدىن ۋۇقۇف ئەيلە ئازادە بەخت.
ئەگەر بۇيرۇساڭ خىزمەتىڭغە مېنى،
ئۆزۈمنى قىلاي بەندە، خاجە سېنى.
بۇ فەرزەندىڭنى بىرگە فەرزەند ئېرۇر،
دىلىم ھەم ئانىڭ **بىرلە** خۇرسەند ئېرۇر.
بولۇپدۇركى مۇنداغ كۆڭۈل خاھىشى،
سېنى يەتكۈرۈرگە ئىبەردىم كىشى.
كى قىلماي تەرەددۇد كېلىڭ تېز تۇند،
ئەگەر بولسە ھەمرەھ نەچە نەۋكەر جۇند.
ئېرۇر خاتىرىم سىز ئۇچۇن ئىنتىزار،
كېلىڭ مۇنداغ، ئامادەدۇر بارچە كار.»
بۇ مەزكۇر سۆزىن ئېردى نامە سۆزى،
نە نامە سۆزى، بەلكى خامە سۆزى.
كى بىز نامەغە تۇرغان ئېردۇك قاراپ،
ھەۋا ساردىن تۇشتى نەچچە شەباب.
تۇتۇپ جەيىمزدىن بۇلار بارچەسى،
كۆتەردى ھەۋا ساڭا سۆدرەپ بەسى.
كى **بىرگە** يېتىشكەچ بۇ ئاغۇشلۇق،
كېتىپ ئەقلىمىز، يەتتى مەدھۇشلۇق.
كېلىپ ئەقلىمىزغە چۇ تاپتۇق خەبەر،
كى قىلدۇق جەۋانىلارغە نەزەر.

تۇرۇپمىز ئەجەب خۇش ھەۋا جايدە،
كى فىردەۋسدەك باسەفا جايدە.
زېھى قەسرى ئالى، زېھى سەرفەراز،
كىشى كۆرمەگەي، تاپسە ئۆمر **دەراز**.
قايان سەير ئەتسە رىياھىن ئېرۇر،
كى دىۋانەلەر خانەئى چىن ئېرۇر.
ھەدائىقلاردا ئېرۇر مىيۋە پۇر،
كى ھەر مىۋەسى لەئىل ئېرۇر ياكى دۇر.
چېكىپ باغلار ئىچرە بۇلبۇل سەدا،
يەنە قۇمرىلار مۇندا ئەيلەپ نىدا.
قونۇپ شاخىغە بەلكى گۇ - گۇ دەبان،
دېمەي گۇ - گۇ ئاندىغكى ھۇ - ھۇ دەبان.
ئاقار سۇلارى ئابىھەيۋان ئېرۇر،
دېمەي ئابىھەيۋان، كى رىزۋان ئېرۇر.
تۇغەنمەس خىرەد ئانچە تەئرىف ئېيتىپ،
ئېرۇر گۈڭگۇلال ئانى تەۋسىف ئېيتىپ.
مەئەلقىسسە، كەلتۇردى شاھبال تەخت،
دېدى: ئولتۇرۇڭ شاھى ئازادە بەخت:
تەلەتتۇف **بىلە** پۇرسىش ئەھۋال ئېيتىپ،
يەنە بىنەۋالارغە ئەقۋال ئېيتىپ.
بۇ ھالەتتە بىلدۇك غەرىبلەر **بىلە**،
پەرى جايى ئېركەن ئەجىبلەر **بىلە**.
دېدىكىم جەۋابىغە ئازادە بەخت:
كى ئەي **شاھى** شاھباز فەرخۇندە بەخت.
كى ئۆتكەن زەماندىن ھېكايەت قىلاي،
غەرىبلەرنىڭ ھالىن رىۋايەت قىلاي.
بولۇپ ئۇمر ئارا بەچچەغە ئازۇ،
بۇ غەم كۇلفەتى **بىرلە** سارغاردى رو.
خىيال ئەتتى تۇندە كۆڭۈل ئەختەرى،
تەۋەججۇھغە باردىم گورىستان ساري.
كى ئاندىن ئۆتۈپ، لەھزە ئەيلەپ گۇزەر،
بەناگاھ چەھار تاقىغە قىلدىم نەزەر.
ھەزىنۇ شىكەستە ئېدىم **ئول** تۇنى،
قۇلاغىمغە يەتتى غەرىبلەر ئۇنى.
كىرىپ مەجلىسى ئىچرە ۋاخۇر ئولۇپ،
ئۇلارنىڭ مەقامى ماڭا تەۋر ئولۇپ.

يەتۈرگەچ خۇداۋەند ھەمرازنى،
بەيان ئەيلەدىم دىلدەكى رازنى.
باشمدا ئېرۇر شاھلىق ئەفسەرى،
ۋە لېكىن نەھالىمدا يوق ئەسمەرى.
كى ئولدەم مۇرادىمغە قىلدى دۇئا،
ئىجابەتكە مەقرۇن بولۇپ ئىلتجا.
چۇ بەھرى قەدەر ئەتتى ئانداغ ئۇرۇج،
سەدەف بەتندىن قىلدى گەۋھەر خۇرۇج.
باشىمغە قىلىپ تاجى ئىززۇ شەرەف،
دېدىمكى مەكانىمدا بولغاي خەلەف.
ئەگەرچە بەسى زار مەھجۇر ئېدىم،
كۆرۈپ ھەر كۈنى ئانچە مەسرۇر ئېدىم.
خۇدادىن يېتىپ ئانچە خەيرىيەتى،
بۇ دەرۋىشلەر ئېردى تەربىيەتى.
ئىشتتى بۇ سۆزلەرنى شەھبال شاھ،
بۇ دەرۋىشلەرغە بېرىپ بارگاھ.
ئەدەددىن فۇزۇن قىلدى ئىنئاملار،
مۇرادىغە يەتتى بۇ ناكاملار.
غەرايىب پەرىلەرغە مەقبۇل ئولۇپ،
كى ئەيشۇ نەشات ئىلە مەشغۇل ئولۇپ.
بۇ شەھبال سۈردى ھېكايەتكە تىل،
ئۆتۈپ ئۇمر فەرزەندسىز نەچچە يىل.
ئەلىغدەك قەدىمنى ئېچىپ كۆھى غەم،
كى ئاقغان ياشىم بولدى گويا كى يەم.
دېدىم: ئەي خۇداۋەندى كەۋنۇ مەكان،
بولۇپ قۇدرەتىڭدىن جەمىئى جەھان.
بۇ مىسكىن دۇئاسىنى ئەيلەپ قەبۇل،
ئەتا ئەيلەسەڭ قىز ۋە يا بىر ئوغۇل.
بۇ قىلغان دۇئايىم ئىجابەت بولۇپ،
ماڭا پۈرى دۇختەر كەرامەت بولۇپ.
تۇغۇلسە پەرى يا بەشەردىن ۋەلەد،
دېدىمكى قىزىمنى قىلاي نامزەد.
ئىبەردىم پەرى خەيلىنى ھەر تەرەف،
تاپسۇن بىر ئوغۇلنى، دېمەك مەرتۇھەف.
پەرىلەر رەۋان بولدى سەرسەر كەبى،
كېزىپ دەھرىنى مېھرى خاۋەر كەبى.
كى بىر كۈندە كەزمىش جەھاننى تەمام،
پەرىلەر بۇ يەڭلىغ قىلىپ ئېھتمام.
تۇغۇلمىش بۇ كۈنلەردە فەرزەندىڭىز،
كى بىر سائەت ئىچرە جىگەر بەندىڭىز.
كۆتەرمىش ھەۋا ساری تاپغان زەمان،
يەتۈردى بۇ يەرگە پىسەرنى رەۋان.
خۇداۋەند سالدى ئانىڭ مېھرىنى،
كى ئىچكۈنچە كەتمەس ئۆلۈم زەھرىنى.
پەرىلەرغە بەردىم ئېھمزەككە سۆت،
دېدىم: تاكى بولغاي بۇ ئوغلانغە قۇت.
بۇ بائىسدىن ئانى ھەر ئايدا تەلەپ،
قىلۇرمەن، ئانى پەردۇەشغە سەبەپ.
بۇ فەرزەندىڭىز بىزگە دامىددۇر،
كۆڭۈل شاھى ئانىڭ بىلە شادىددۇر.
كى ئازادە بەخت ئاڭلاپ ئەفسانەسىن،
قوپۇپ سۆيدىلەر شاھ كاشانەسىن.
قىلىپ يەتتە كۈن ئىچرە ئەيشۇ نەشات،
نەۋازىشغە ئانچە قىلىپ ئىنبىسات.
مەجالىس يېتىشتى تۈگەر چاغىغە،
ئالىپ كەلدى ئاندىن ئىرەم باغىغە.
بۇ مەئۇانى ئەيلەپ بۇلار بەزمگاھ،
بەسى شادۇ خۇررەم ئېدى ئىككى شاھ.
تەفەككۇر بىلە شاھ قىلدى قىياس،
كى دەرۋىش مۇرادىن قىلىپ ئىلتماس.
چۇمەئلۇم ئېھتىپ شاھى شەھبازغە،
ئاغىز ئاچتى ئولدەم نېھان رازىغە.
بۇلار غايىبى قاف ئارا بەند ئېرۇر،
ئەتا قىلساڭىز ئانچە خۇرسەند ئېرۇر.
چۇ شەھباز ئاڭلاپ بۇ شەھ سۆزىنى،
قەبۇل ئەيلەدى ھەم ئۆپۈپ يۈزىنى.
يىغلىسۇن، دېدى شاھ، پەرىزادلار،
يېتىپ كەلدىلەر بارچە مۇنقادلار.
كى فەرمان قىلىپ شاھ سادىقغە ھەم:
يەتۈرگىل پەردۇەشنى، بولمە دەرەم.
قوشۇپ بىر يەساۋۇلنى سۈرئەت بىلە،
بارىپ ھەيدەگىل ئانچە جۇرئەت بىلە.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

چۇ سادىق بولۇبان بەسى پىچتاب،
يەتۇردىكى قىزنى قىلىپ ئىزتىراب.
كى ئۇممان پەرىلەرغە سەردار ئىدى،
ۋەلى شەھبازغە نىگۇنسار ئىدى.
يەنە بىر شەھرى ئادەمىزاد ئارا،
كى نىيمروز شەھرىدە تاپمىش نەۋا.
ئانىڭ ئوغلى ياشلىقدا بىمار ئولۇپ،
كى ئۇممان قىزىغە گىرىفتار ئولۇپ.
كى تەسخىر ئىلە قەيد قىلغان ئىدى،
دۇئا دامىدا سەيد قىلغان ئىدى.
كى ئىفرىت دېۋىنىڭ قىزى ئول زەمان،
ئاڭا قەسد ئېتىپ يۇرگەن ئىدى نىهان.
چۇ ئۇممانىنىڭ ئوغلى ئاڭا جۇفت ئولۇپ،
يۇرۇر ئىدى قەسدىدە ھەم گۇفت ئولۇپ.
زەمانىكى غافىل تاپىپ ماھىنى،
كى شەھزادەئى مەرد ئاگاھىنى.
فۇسۇن بىرلە قىزنى سالىپ ئۇيقۇغە،
كى شەھزادەنى تاشلادى قايغۇغە.
كى شەھزادە ھەم دەم سالىپ ئىسمىنى،
بەقەردەك قىلىپ سېھرگەر جىسمىنى.
كۆرۈپ ئىدى ئانى شەھى فارسا،
بىلىپ ئىدى ئول سەرگۈزەشتىن رەسا.
كى بۇ تۆرت دەرۋىش بىرى ئىدى ئول،
چۇ مەئلۇم ئېتىپ شاھ قىلدى قەبۇل.
بۇ دەرۋىشغە ھەم شەرتىن ئىزھار ئېتىپ،
كى شەھ ئالدىدا فاش ئەسرار ئېتىپ.
بۇ بىچارە ئالەمدە تاپسە مۇراد،
بولۇپ ۋەسل يارى بىلە بولسە شاد.
فەقىر ھەم مۇرادىمغە يەتكۈدۇرۇر،
يوق ئىرسە نەدامەتدە كەتكۈدۇرۇر.
مېنىڭ بەسرە شەھرىدۇر مەقسەدىم،
كۆڭۈل مۇددىئاسىنى سىزگە دېدىم.
ھەمە ماھۇۋەلۋاقىئە بولدى پاش،
كى مەفھۇم ئېتىپ شاھ ساھىب فەراش.
پەرىلەرغە قىلدى چىنان يارلىق:
تاپىڭ مەقسەدىن قىلماڭ ئەيىبارلىق.

كى ھازىر قىلىڭ بارچەسىن دەرمەھەل،
يۈرۈڭ تېز، فەرماننى تۇتماڭ سەھل.
بۇلارنى تاپىڭلار پەرىزاددىن،
ئانى كەلتۈرۈڭ ئادەمىزاددىن.
پەرىلەركى قوزغالدى پەرۋاز ئېتىپ،
كى مەقسەدنى تاپماقغە ئاغاز ئېتىپ.
كېلىپ نەچچەسى ئادەمىزادغە،
كى ئۇممان قىزى بىرلە شەھزادەغە.
يەنە بەسرەگە كەلدى چەندان پەرى،
كى ئىنسان نەزەردە پىنھان پەرى.
بۇيۇرغانىنى ئىلتىپ چۇ باغى ئىرەم،
كى ئۇممان قىزى بىرلە شەھزادە ھەم.
ئىرەمدە تۇلۇئ ئەيلەدى ماھى بەسر،
شەھى فارسغە ئېردى مەھبۇبى ئەسر.
يەنە نىيمروز شاھىنىڭ دۇختەرى،
كى بەھزادنىڭ ئېردى دىلبەرى.
يەنە جىنغە بولغان گىرىفتارلار،
ئۇزۇلگەن جەھان ئەھلىدىن يارلار.
بارىن قىلدى ھازىرچۇ سۇرئەت بىلە،
جەھان ئاقتارىپ تاپتى دىققەت بىلە.
ھەرەمگە نىسالارنى داخىل قىلىپ،
چۇ ئول ۋەقتكىم بەزمى كامىل قىلىپ.
مۇھەييا قىلىپ ئاندا ئەسبابى توي،
بۇ ھالەتدە بولدى يەنە گۇفتگۇي.
تەجەسسۇس بىلە ئەيلەدى سەر ھېساب،
تەرەددۇد قىلىپ شاھى ئالىجەناب.
كى شام ئەھلى قىزى يوق ئېمىش،
كېزىپ كۆھى قافدىن تاپىڭلار، دېمىش.
چۇ مەئلۇم قىلىپ شاھغە ئەھرەمەن،
مۇسەلسەل قولىدا ئېرۇر ئۇشبۇ تەن.
كى ئول جادۇبىرلە قىلىپ ناپەدىد،
يامان سېھرگەردۇر ئاچىلماس كىلىد.
دېدى شاھ: بارسۇن ھەمە ساھىران،
تۇتۇپ دەرمەھەل ئانى كەلسۇن بۇيان.
يۇرۇپ نەچە ساھىر، نەچە ئەھرەمەن،
مۇسەلسەلنى ئەيلەپ بۇلار بۇۋەتەن.

مەلىكە بىلە تاپتى بەھزادنى،
كى شەھزادەنى ئالىغە كەلتۈرۈپ.
ھەمول ماھۇەش سەرۇ ئازادنى.
پەرىزادغە قىلدى ئادەمنى جۇفت،
خەزايىن ـ دەفايىنلاردىن سەيد ئېتسپ،
كى ھەككاكدەك قىلدى گەۋھەرنى سۇفت.
فۇسۇن رىشتە تابى بىلە قەيد ئېتسپ.
يەنە دىلرەبايى بەلەند ئەختەرى،
تۇتۇپ كەلتۈرۈپ ئانى شەھ قاشىغە،
شەھى نىمرۇزنىڭ ئېدى دۇختەرى.
ئوقۇبەت قىلىپ جۇرم پاداشىغە.
كى بەھزاد خانىنىڭ نىگارى ئېدى،
خەلاس ئەتتى مەھبۇبنى ئېلكىدىن،
ئانى كەلتۈرۈپ ئاڭا بەخش ئەيلەدى.
چىقاردى ئانى جادۇنىڭ سىلكىدىن.
ئەجىننە شەھرىنىڭ قىزىن ئول زەمان،
بۇلار بارچەسىن قىلدى ھازىر تەمام،
مەلىك سادىق ئەمرىدە ئەتتى ئەيان.
قىلىپ بەزم شاھانەئى جەشن ئام.
بۇلار بارچەسى تاپتى بەزمى ۋىسال،
مۇھەييا قىلىپ سۆز ئەنجامىنى،
قىلىپ مېھنەتىن ئاندا ئىشرەت زەۋال.
ئىرەمگە يىغىپ خاس ئىلە ئامنى.
كىرىپ خىلۋەتى خاسغە ھەر بىرى،
كى رەقسۇ سەمائۇ نەفىرۇ ئىغان،
كى ئىشرەت قىلىپ ئادەمىيۇ پەرى.
كى مەسرۇر ئولۇپ بارچە خۇردۇ كەلان.
غەزالىنى ئەيلەپ غەزەنفەر شىكار،
چۇ فەرمان قىلىپ شاھى جىن، شاھى ئىنس،
قىلىپ نافەسىن سۇفت ئېتسپ مۇشكبار.
بولۇپ بۇ ئىكى شاھ بىر ـ بىرىگە جىنس.
مۇرادىغە يەتتى بۇ بىچارەلەر،
تاپىپ ياخشى سائەتنى بۇ شەھرىيار،
كى ھىجران قىلىچدا سەد پارەلەر.
كى ئەقد ئەيلەمەكنى قىلىپ ئىختىيار.
ئىرەمدە تۇرۇپ نەچچە كۈن شادمان،
قىلىپ ئەقد ئەۋۋەل كى شەھزادەنى،
ئىجازەت بېرىپ شاھى ئالى نىشان.
قىران ئەيلەدى ئاڭا مەھزادەنى.
چۇ فەرمان قىلىپ ئادەمىزادغە،
شەھى شاھنىڭ قىزىن ئەيلەپ سىلاھ،
قويۇڭ يەتكۈرۈپ جايى ئابادغە.
چۇ ئەۋۋەلقى دەرۋىشكە قىلدى نىكاھ.
بۇلارنى قىلىپ لۇتف ئىلە سەرفەراز،
ئىككىنچى غەربىنى قىلىپ ئاندا نەقد،
كەرەم بەخش ئېتسپ مال ئىلە بىنىياز.
فەرەڭ شاھنىڭ دۇختەرىن قىلدى ئەقد.
ھەشەم بىرلە كەلتۈردى فەرمان تۇتۇپ،
ئۇچۇنچىنىڭ ئەيلەپ بەلەند قەسرىنى،
پەرىزادلار ھۇكمى سۇلتان تۇتۇپ.
ئاڭا ئەقد ئېتسپ دىلبەر بەسرىنى.
فەراغەت بىلە ياندى ئازادە بەخت،
يەنە ئۇلكى مەھبۇبى ساھىب جەمال،
مەقامى بولۇپ شاھنىڭ ئەۋجى تەخت.
ئانىڭ بىرلە تۆرتۈنچى تاپتى ۋىسال.
غەربىلەرنى يەتكۈردى ئۆز جايىغە،
چۇ ئۇممان قىزىن ھالىغە كەلتۈرۈپ،
ئولاندۇردى ئەۋلادۇ مەئۋايىغە.

مەۋئىزە

مۇرادىن تاپىپ بارچە ئازادەلەر،
زەمانى بىرەۋگە بېرىپ شادلىق،
كى ئازادەلەر، بەلكى شەھزادەلەر.
ئانىڭ ئەقبىدىن غەمگە مۇنقادلىق.
جەھان كارۇ بارىدا يوق ئېئتىدال،
قايۇ بىرىنىڭ ئىقبالىن ئەتتى بەلەند،
بە دەۋلەت مۇناز (ئە) بە مېھنەت مەنال.
قىلىپ ئاقىبەت ئانى خارۇ نەژەند.

ئەۋلاد گۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قوليازمىلار ئامبىرى

بىرەۋنى قىلىپ ئىشق ئارا زەئىسران،
بىرەۋنى قىلىپ ۋەسل ئىلە كامران.
بىرىن يىغلاتىپ، بىرنى خۇررەم قىلىپ،
بىرىن سۇغل، بىرنى مۇكەررەم قىلىپ.
چۇ نەيرەڭ ئىلە چەرخ ئېرۇر جىلۋەساز،
خىرەدمەند ئېتەر شۇڭا سىن ئىمتىياز.
نە پەرۋا زەمانىنىڭ لەگەد كوبىدىن،
نەبىيمۇ جەھان كارى مەرھۇبىدىن.
فەرىفتە قىلۇر ئەلنى غەمازى دەھر،
كى زىمىندا يوقتۇر داغى ھېچ بەھر.
ئەدەم ساھىلىغە چېكەر ئاقىبەت،
بۇ دەۋران ئىشى بەندەگە ئارىيەت.
جەفا شارىئىدۇر بۇ دەۋران گۇلى،
مەھەن زارىئىدۇر ئانىڭ سۇنبۇلى.

دەجازى مۇھەببەتدە تۇرلۇك جەفا،
ھەقىقەت ھەرىمدە چەندان ۋەفا.
مەجازى ـ ھەقىقەت كى شارەڭ ئېرۇر،
كىشى پاكدۇر ئول مۇبارەڭ ئېرۇر.
ئايا ساقىيا جامى تەھقىق تۇت!
جەفا شۇڭسىن بىر زەمانى ئۇنۇت.
كەرەم جامىدىن ئانى ئاشام ئېتەي،
كى ھەر سۇبھىنى ۋەسلى ئەييام ئېتەي.
بولۇپمەن جەھان ئەھلىدىن ناتەۋان،
كى لۇتفۇڭ بىلە ئەيلەگىل كامران.
ماڭا جام تۇت، داغى سىيراب قىل،
مۇھىبلار گۇرۇھىغە ئەھباب قىل.
غەرىبلەر كەلامى چۇ بولدى تەمام،
بولۇپ خەتىم ئامىن بىلە ۋەسسەلام.

(تۈگىدى)

